

Valollinen improvisaatio musiikillisessa tapahtumassa

Pinja Naamanka

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2014
Elokuvan- ja television kou-
lutusohjelma
Leikkaus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Elokuvan ja television koulutusohjelma
Leikkaus

PINJA NAAMANKA
Valollinen improvisaatio musiikillisessa tapahtumassa

Opinnäytetyö 46 sivua, joista liitteitä 3 sivua
Kesäkuu 2014

Opinnäytetyössä käsittelen valollista ilmaisua elektronisen musiikin tapahtumissa. Työssä korostuu erityisesti improvisaation merkitys. Tutkin valoilmaisua sen keskeisten elementtien värin ja liikkeen kautta. Lisäksi havainnoin elektronisen musiikin viehätystä ja suosiota.

Opinnäytetyössä käytetyt tapausesimerkit keskittyvät Monday Bar -tapahtumiin. Risteilyn tapahtumakonsepti on täysin elektronisen musiikin ympärille luotu klubi, jossa kohtaavat niin valoilmaisuu, lasereiden sekä videon käyttö.

Asiasanat: elektroninen musiikki, valoilmaisuu, improvisaatio

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Degree programme in Film and Television
Specialization of Editing

PINJA NAAMANKA
Lighting improvisation in musical event

Bachelor's thesis 46 pages, appendices 3 pages
June 2014

This Bachelor's thesis focuses on lighting of electronic music events. The work particularly emphasises the importance of improvisation. The focus is on the key elements of lighting: color and movement. The thesis also examines the attraction and popularity of electronic music.

The example cases of the thesis are two Monday Bar cruises. The concept of the cruises is created entirely around electronic music, and the combination of light, lasers and video.

Key words: electronic music, lighting, improvisation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	VÄRIT JA VALO	8
	2.1 Värit ovat valoa.....	8
	2.1.1 Valon alkuperä	8
	2.1.2 Väri.....	10
	2.2 Värien miksaus ja käyttö valoissa.....	11
	2.3 Musiikin ja värin samankaltaisuudet	13
	2.4 Värin hyödyntäminen tunnetilojen luomiseen	14
3	LIIKE.....	18
	3.1 Liikkeiden monimuotoisuus.....	18
	3.2 Liikkeen merkitys	21
4	ELEKTRONINEN MUSIIKKI.....	24
	4.1 Elektroninen musiikki: mitä se on?.....	24
	4.2 Musiikki on kulttuurinen kokemus	26
	4.3 Musiikin aiheuttama mielihyvä.....	27
	4.3.1 Toiston ja rytmin merkitys	30
	4.4 Valo musiikin tukena	31
5	VALOLLINEN IMPROVISOINTI: MONDAY BAR	34
	5.1 Monday Bar –risteily	34
	5.2 Improvisointi valoissa.....	35
	5.2.1 Valon kumppanit: laser, video ja dekoraatio.....	36
	5.3 Valoilmaisu: kahden kokeneen tekijän ajatuksia.....	39
6	POHDINTA.....	41
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET	44
	Liite 1. Haastattelukysymykset, Timo Reunanen 21.03.2014.....	44
	Liite 2. Sähköpostihaastattelu, kysymykset. Timo-Pekka Korpi 10.4.2014	45
	Liite 3. Facebookin välityksellä käyty haastattelu, kysymykset. Jarkko ”Jace” Nieminen 28.4.2014	46

ERITYISSANASTO

Mixtape	koostettu musiikkinäyte. Esimerkiksi Dj voi tallettaa tunnin mittaisen keikkansa digitaaliseen muotoon ja jakaa tätä Internetissä muiden kuunneltavaksi.
Loop, 'looppi'	toistuva elementti, joka on yleensä tuotettu teknisin keinoin
Sample	ääninäyte, jota käytetään musiikin tuottamiseen
Rave, 'reivit'	elektronisen musiikin tapahtuma
EDM	Electronic Dance Music, yleinen nimitys populääristä elektronisesta musiikista
Pan, 'pannaus'	horisontaalinen liike
Tilt, 'tiltaus'	vertikaalinen liike
Mash up	vähintään kahdesta musiikkikappaleesta yhdistetty miksaus, jossa yhdistelmän lauluosuudet sekä instrumentaaliset osat ovat usein eri artistien tuottamia

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni tutkin improvisaation hyödyntämistä valoissa musiikillisessa ympäristössä. Käytän esimerkkinä elektronisen musiikin tapahtumaa, jonka keskeisinä elementteinä ovat musiikki ja sen ympärille luodut visuaaliset elementit. Tutkin valojen tekemisen menetelmiä ja työkaluja sekä selvitän, mitä täytyy ottaa huomioon visuaalista ilmettä luodessa. Keskeisimmiksi elementeiksi nousevat värit ja liike. Käsittelen liikettä ja värejä yksityiskohtaisemmin myös biologiselta puolelta. Elektronisen musiikin generisyys ja monotoninen tempo saa uuden merkityksen käsitellessäni sen fyysistä että psykofyysistä puolta. Käsittelen erityisesti musiikin toistuvuutta ja sen vaikutusta: mikä sen rytmissä kiehtoo?

Elektronisen musiikin tapahtumat ovat laajentuneet yhä enemmän ja varsinkin 2000-luvun aikana kävijämäärät ovat kasvaneet suunnattomiin mittoihin. Tapahtumanjärjestäjät sekä artistit ovat huomioineet tämän, ja yhä suureleisempien tapahtumien keskiöön ovat nousseet myös musiikin ympärille kietoutuvat visuaaliset elementit. Valo, video ja laserit kohtaavat tässä musiikillisessa ympäristössä, luoden lähes synesteettisen kokemuksen näön, kuulon ja temmon tunnun kautta. Perinteisten yökerhojen kautta voidaan kokea samankaltaisia visuaalisia nautintoja, mutta keskityn lopputyössäni lähinnä vertailemaan suurempien tapahtumien kalustoa ja tunnelmaa yökerhojen toimintaan.

Olen haastatellut opinnäytetyötäni varten muun muassa Timo Reunasta (liite 1), jonka kokemus valojen parista on lähtenyt alunperin täysin omasta kiinnostuksesta ja itseoppineisuudesta. Harrastus on kuitenkin vienyt hänet Above and the Beyondin henkilökohtaiseksi valomieheksi sekä Monday Bar -klubin vakituiseksi valojen tekijäksi. Reunasan haastattelu on suuressa osassa lopputyötäni, sillä käytän hänen näkemyksiään analysoidessani Monday Barin valoja.

Lisäksi valojen tekniseltä puolelta olen haastatellut (Timo-)Pekka Korpea (liite 2), jonka taustana on ammattimainen lähestymistapa konemusiikin parissa. Lukion jälkeen hän aloitti valoilmaisuuden opinnot Tampereen ammattikorkeakoulussa, jonka rinalle hän sai nopeasti freelancer töitä yritysten teknikkona ja valosuunnittelijana. Nykyään hän toimii oman yrityksensä parissa valo- ja tilasuunnittelun parissa. Korven kommentit ovat erityisesti musiikillisen valoilmaisuuden ammatilliselta puolelta, kun taas Reunasella ne painot-

tuvat alun perin harrastuspohjalta kumpuavaan kokemukseen. Elektronisen musiikin tapahtumaesimerkin lisäksi teen vertailua Reunasen ja Korven kommenttien välillä.

Musiikillisen tapahtuman tuottamisen ja konseptin kehittämisen asiantuntijana olen haastatellut Jarkko ”Jace” Niemistä (liite 3). Hän vastaa muun muassa Monday Barin konseptien ja brändin kehityksestä sekä markkinoinnista. Monday Bar -risteilyillä hän vastaa koko risteilystä matkan ajan sekä artistien viihtyvyydestä. Nieminen toimii myös Monday Barin vakituksena tiskijukkana.

Case-projektinani analysoin Monday Bar –tapahtumaristeilyn valoja sekä toimintamalleja asiantuntija haastatteluiden, teorian ja oman pohdintani kautta. Musiikin syvä ymmärrys ja erilaisten tyyllilajien tunnistaminen paljastui yhdeksi keskeisimmäksi elementiksi hyvän valoilmaisuuden luomiseen.

Oma kokemukseni konemusiikin valoista on rajoittunut lähinnä DJ-työni kautta kokeemiini, paljon pienemmän ja yksinkertaisemman valokaluston piiriin kuuluvien yökerhojen parissa. Otan kuitenkin kokemukseni huomioon ja pohdin muun muassa asiantuntijahaastatteluiden aikana paljastuneen, yökerhomaisen-valotunnelman trendiä nykypäivänä ja yritän avata mitä se tarkoittaa.

2 VÄRIT JA VALO

2.1 Värit ovat valoa

Värit käsitetään hyvin selvinä ja arkipäiväisinä asioina, eikä niiden merkitystä välttämättä huomata ilman värien näkökyvyn menettämistä. Evoluution kautta kehittynyt kymme nähdä värejä on hyvin erikoislaatuinen verrattuna moniin muihin eläviin olentoihin. Arjen ja elämisen kannalta värit ovat merkittävä osa elämää. Tiedämme, että banaani on kypsä, kun se saavuttaa keltaisen värinsä. Tiedämme, että syksyn värien kirjo johtuu kasvien valmistautumisesta pimeää talvea varten. E. Bruce Goldstein esittelee kirjassaan *Sensation and Perception* (2002, 186) esimerkin siitä, kuinka värien näkökyvyn menettänyt ihminen masentuu värittömän elämänsä keskellä. Ennen iloa herättänyt taide näyttäytyy harmaana ja tylsänä. Auringonlasku ei avaudu enää samanlaisena vaan erilaisten varjojen harmaana leikkinä.

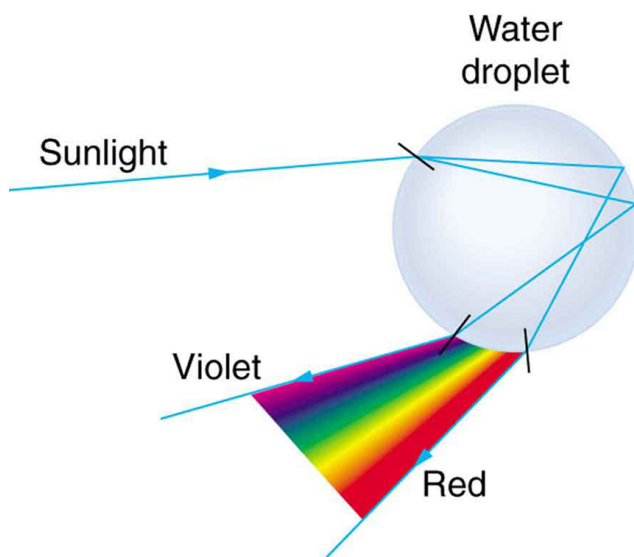
Värien näkeminen ja havainnointi kuuluvat olennaisena osana elektronisen musiikin ilmeeseen ja värien lämmin/kylmä –suhteilla pyritään luomaan musiikin tunnelmalle sopiva visuaalinen ympäristö. Värien syntyyn ja näkemiseen tarvitaan valoa ja sen vastakohtaksi tarvitsemme myös pimeyttä. Erityisesti elektronisen musiikin tapahtumissa ja klubeilla on tapana käyttää pimeyttä korostamaan valon vaikutusta, sen värejä sekä liikeratoja. Pimeys toimii tapahtuman keskeisenä osana, jonka vastakohtaksi valolla voi luoda oman näkemykseksi musiikin vaikutelmista, käyttäen niin liikettä, erilaisia häikäisyjä sekä värejä.

2.1.1 Valon alkuperä

Jotta ymmärtäisimme, mitä värit ovat, meidän on käsiteltävä värien näkemiseen olennaisena osana kuuluvaa valoa. Valoksi kutsutaan sitä sähkömagneettista värähtelyä, joka näköjärjestelmämme kautta tuottaa aivoissamme näköaistimuksen. Sähkömagneettisesta spektrissä, jossa aallonpituudet ulottuvat millimetrin miljardiosista kilometreihin, valon osuus on hyvin pieni, muutaman sadan nanometrin aallonpituusjakso. Valon näkemiseen vaikuttaa laajasti myös ympäristö, sillä valon osuessa esineeseen, osa valokvanteista heijastuu, taittuu, taipuu, sirotaan tai absorboituu, eli imeytyy

ympäristöön. Väliaineen pinnasta ja rakenteesta riippuu, miten valo välittyy tai heijastuu ympäristössään. (Arnkil 2008, 176.)

Valon merkitys värien näkemiseen on merkittävä. Perinteinen valkoiseksi valoksi määritelty auringon valo sisältää kaikki näköjärjestelmällämme nähtävät värit, joista sateenkaari on näkyvin luonnon esimerkki. Tämä luonnon oma värien ilmentymä syntyy kun valo heijastuu ja taittuu sadepisaroissa (kuva 1). Sadepisarat eivät ole yleisen luulon mukaan pisaran vaan pallon muotoisia, jonka kautta valo taittuu ja ohjautuu pisaraan siten, että se heijastuu sen sisäpinnasta ja taittuu uudelleen lähtiessään sadepisarasta. Näin valon aallonpituudet taittuvat eri tavoin siirtyessään väliaineesta toiseen, kuten ilmasta veteen. Tämä heijastumisen ja taittumisen geometria saa aikaan sateenkaaren tietyn värijärjestyksen, sisäreunalta ulkoreunalle sinisestä punaiseen. (Arnkil, 2008, 186-187.)

KUVA 1. Sateenkaaren syntyminen (www-sivut, Wordpress 2013)

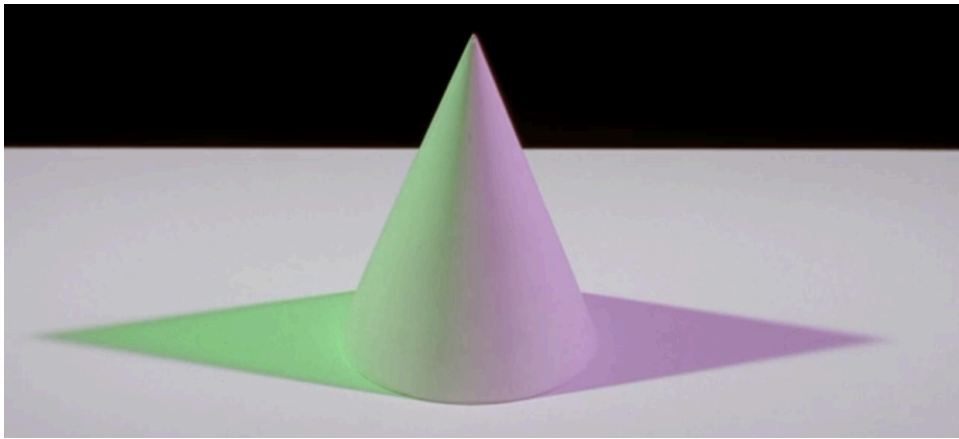
Auringon valkoisen valon värien hyötykäyttöä esiintyy nykyään LED-tekniikassa. Tuotemerkkinä ETC on muun muassa patentoinut tekniikkansa, jossa seitsemän eri värin avulla luodaan täysin valkoinen valo. Aiemmin LEDien valkoinen valo on luotu pelkästään värjäämällä sininen LEDi fosforilla, mikä taas usein syö tuotteen alkuperäistä valotehoa. (Kiuru & Krogell, TAMK Minivalomessut 27.11.2013.)

2.1.2 Väri

Arnkilin (2008) mukaan sanalla väri on arkisessa keskustelussa useita merkityksiä. Usein sen sekoittaa automaattisesti väriaineeseen, kuten maaliin tai painomusteeseen, mikä ei välttämättä ole täysin väärä ilmaisu. Väri voidaan määritellä visuaalisen kohteen havaituksi sävyksi, kylläisyydeksi sekä valoisuudeksi, toisinaan arkikielessä vain sen sävyksi. (Arnkil 2008, 271.) Värien näkemiseen taas tarvitaan sekä valon että pimeyden tasapainoa (Light, Darkness and Colours, 1998). Pimeyden ja valon vastakohtaisuuksien avulla havainnoimme värit sellaisena kuinka me ne käsitämme, sillä ympäristömme suhteet vaikuttavat merkittävästi näkemäämme kohteeseen ja sen välittämiin sävyihin.

Ihmisen näköjärjestelmä on rakenteeltaan hyvin ainutlaatuinen, mutta epätarkka kertoamaan absoluuttista totuutta väreistä itsestään. Havainnoinnin kannalta emme analysoi pelkästään väriä, vaan muun muassa sen ympäristöä sekä valon ja varjojen suhteita. Myös elektronisen musiikin tapahtumissa tämä valojen ja varjojen suhde esiintyy merkittävästi. Valon intensiteetin muutoksilla sekä voimakkailla valojen vähentämisellä saadaan dramaattisia vaikutelmia. Värien kontrastien avulla kyetään luomaan näyttäviä väriyhdistelmiä ja korostamaan esimerkiksi tietynlaista tunnelmaa. Reunanen (haastattelu 21.03.2014) totesi, että värien käyttö on hieman kaksipiippuinen juttu, sillä esimerkiksi lämpimien värien rinnalle täytyy yleensä olla kontrastiväri, joka erottaa lämpimät värit ja korostaa näitä. Korpi (sähköpostihaastattelu 10.04.2014) käyttää myös samaa tekniikkaa mainitsemalla, että valitsee muutaman värin sekä näille vastavärit, joita hän käyttää koko illan ajan.

Yksi esimerkki värien havainnoinnista ovat värilliset varjot, joita hyödynnetään erityisesti valosuunnittelussa sekä teatterissa. Värilliset varjot ovat yksi ihmisten havainnointimekaniikkaa, joten koen tarpeelliseksi havainnoillistaa myös tätä ilmiötä. Värilliset varjot syntyvät, kun esimerkiksi kartioita valaistaan toiselta laidalta tavallisella valkoisella valolla samalla kun kartion toista puolta valaistaan värillisellä valolla. Värillisen valon aiheuttamana varjoon syntyy valon vastaväri. Esimerkiksi violetilla valolla valaistessa, luodaan varjo, joka näyttää keltaiselta. Cyanin sininen aiheuttaa punaisen varjon. Värillisiä varjoja ei voi nähdä ilman kontekstia, sillä näillä ei ole lainkaan aallonpituutta. Ilman aallonpituutta varjoja ei voi mitata, jolloin joidenkin tiedemiesten mielestä varjoja ei ole olemassa (kuva 2). (Light, Darkness and Colours, 1998.)

KUVA 2. Värillinen varjo. (Kuvakaappaus, Light Darkness and Colour –dokumentti, 1998)

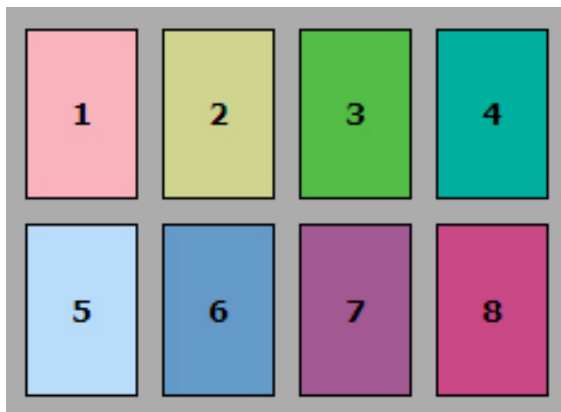
2.2 Värien miksaus ja käyttö valoissa

Nykyisissä valolaitteissa on muutamia vakiintuneita värinvaihtojärjestelmiä, joista yksi on muun muassa valoheittimien ja liikkuvien valojen sisälle sijoitettavia niin kutsuttuja värikiekkoja. Monissa automatisoiduissa valolaitteissa on värikiekkoja, joissa on värejä kahdeksasta kahteentoista, sisältäen valkoisen värin. Joissakin värikiekkoja on kaksi lisäämässä värien monipuolisuutta. (Cadena 2010, 252.)

Hyvä vaihtoehto värien sulavalle vaihdolle ja laajalle skaalalle on niin kutsuttu CMY-värimiksaus. CMY-värimiksaus perustuu subtraktiiviseen sekoittumiseen, jossa valon määrä vähenee sekoitukseen lisättävien väriaineiden lisääntyessä (Arnkil 2008, 270). CMY on lyhenne sanoista *cyan*, *magenta* ja *yellow*, eli järjestelmä pyrkii luomaan halutut värit näiden kolmen päävärin avulla. Tyypillisesti CMY-järjestelmällä on hankala tuottaa syvän värikylläisyyden omistavia värejä, kuten sinistä, punaista ja vihreää. Tästä johtuen monet automatisoidut valot sisältävät CMY-järjestelmän lisäksi perinteisemmän värikiekon tasapainottamaan väriskaalaa. (Cadena, 2010.)

CMY-järjestelmän värinvaihtotekniikka on täysin päinvastainen verrattuna LED-tekniikan valoa lisäävään järjestelmään. LED-lamppujen järjestelmä muodostuu useista valoa emittoivista diodeista. Sen sisällä voi olla useita erivärisiä polttimoita, joiden avulla värejä voidaan miksailla sujuvasti. LED-tekniikan avulla pystytään käyttämään additiivista värien yhdistämistä, missä heijastuvan valoenergian määrä lisääntyy sekoittumisen myötä. (Arnkil 2008). LED-lamput voivat muodostaa värejä perinteisen RGB-järjestelmän (punainen, vihreä, sininen) avulla, mutta halutun värisävyn kykenee muo-

dostamaan myös muiden värilähteiden kautta. Sen sijaan, että muut lamput aloittavat värin muodostamisen valkoisen valon kautta, LED-lamput aloittavat mustasta lisäämällä aallonpituuksia. Johtuen LED:ien erilaisesta värimiksauksesta, on vaarana, että värispektriin tulee ikään kuin piikkejä, joissa tietyt värit korostuvat samalla kun tietyt jäävät taka-alalle. Perinteisenä mittausteikkona käytetään CRI-arvoa (Colour Rendering Index), jolla mitataan valonlähteiden kykyä tuoda esiin kohteiden värejä standardivalonlähteeseen verrattuna. (Cadena 2010, 254.) Kiurun ja Krogellin (TAMK Minivalomessut 27.11.2013) mukaan kyseinen CRI-arvo on alun perin kehitelty loisteputkille, joten sen mittaustulokset eivät päde LED-lamppuihin. Heidän mukaansa silmämme näkevät valkoista, vaikka spektrin mukaan valosta puuttuu värejä. Kiuru ja Krogell esittelivät Color Quality Scalen (kuva 4, CGS), joka huomioisi myös LED-lamppujen erilaisen spektrin ja antaisi näin oikeanlaiset arvot väreille. CRI-arvo (kuva 3) huomioi vain kahdeksan erilaisen värin toiston, kun taas CQS-arvo huomioi jopa viidentoista erilaisen värin toiston.(Kiuru & Krogell, TAMK Minivalomessut 27.11.2013.)

KUVA 3. Tavallisen CRI-talukon huomioima väriskaala. (www-sivut, LED and color lighting measurement - CRI)

KUVA 4. CQS-arvot (www-sivut, Color Quality Scale 2013)

2.3 Musiikin ja värin samankaltaisuudet

Sävelten korkeutta määrittelee ilman paineaaltojen pituus, jonka korva aistii. Myös valon kirjo jakautuu silmän aistimien aallonpituuksien mukaan. Molemmat, korvan havaitsemat paineaallot ja silmän aistimat aallonpituudet voidaan käsittää värähtelytaajuuksiksi. Tällainen rinnakkainen ajattelutapa on johtanut ajatukseen, että värin sävyjen keskinäisiä suhteita määräisi näiden värähtelytaajuuksien suhde, mikä taas on samankaltaista kuin musiikissa. Värien harmoniassa on miltei aina nähty yhteys suhdelukujen ja sitä kautta myös äänten harmoniaan. Aikanaan Isaac Newton on ehdottanut värien musiikillisesta jakamisesta harmonian perusteella, jossa värin ja musiikin samanlaisuudet kohtaavat harmonisen maailman välillä. (Arnkil, 2008 124.)

Värit ovat kautta aikain saaneet itselleen perinteisiä määritelmiä kylmyydestä, kovuudesta, lämmöstä ja tuntumasta, mikä viittaa värien hyvin kokonaisvaltaiseen olemukseen. Aiemmin mainittu musiikillinen ja värillinen yhteensopivuus voikin ilmetä kaikkein parhaiten synestesian kaltaisissa kokemuksissa. Lasse Nissilän lainaa Pro Gradu tutkielmassaan kirjasta *Neuropsykologian käsitteet* (Cytovic 1997, 249) synestesian käsitettä, eli se tarkoittaa ilmiötä, jossa yhteen aistipiiriin kohdistuva aistiärsyke aiheuttaa kahden tai useamman aistipiirin alaan kuuluvia aistimuksia. Synestesian yleisimpänä muotona kirjallisuudessa esiintyy äänen aiheuttama värihavainto, *color-hearing* eli värikuuleminen. Värikuulemisen aikana synesteetikon kuulo- ja näköhavainnot yhdistyvät. Esimerkiksi kuullessaan soitettavan musiikkia, *color-hearing* -synesteetikko näkee mielessään värejä tai muotoja. Synesteetikko todella kokee saavansa näköhavainnon kuulemansa perusteella, eikä kyseessä ole pelkästään metaforinen ilmiö. Eräs tällainen *color-hearing*-synesteetikko on kuvaillut ”näkevänsä” itkevän lapsen äänen ”epämiellyttävänä keltaisena värinä”. (Nissilä 2001, 20.)

Synesteettisestä kokemuksesta puhuu muun muassa Goldstein kirjassa *Sensation and Perception* (2002, 369). Pohdin, miksi usein assosioimme tummat sävyt matalan taajuuden ääniin ja korkeammat taajuudet taas kirkkaiden värien pariin. Goldstein (2002) viittaa Lawrence Marks (1974) tutkimukseen käyttäen *cross-modality* tekniikkaa. Tässä tutkimusmenetelmässä kohteelle esitetään ärsyke, joka pyydetään yhdistämään toiseen ärsykkeeseen (ääni – väri). Marks (1974) esitteli henkilöille neljän malliset paperit, joiden sävyt vaihtelivat mustasta valkoiseen ja pyysi koehenkilöitä ilmoittamaan mihin soitettu ääni täsmäsi heidän mielestään musta-valkoinen sävyskaalalla. Hän havaitsi,

että ihmiset assosioivat korkeamman sävelkorkeuden äänet enemmän vaalean sävyisiin neliöihin kuin tummempien. Kun koehenkilötä pyydettiin arvioimaan kirkkautta ja korkeutta värisanoista kuten sininen ja punainen, Marks totesi, että punainen, valkoinen ja keltainen luokitellaan kirkkaammiksi ja korkeammiksi sävelkorkeudeltaan, kun taas musta ja ruskea arvioitiin himmeämmiksi ja matalammiksi. Näin ollen vaikka synestetikot kokevat värit ja kuviot todellisina, ihmiset ilman synestesiaa voivat myös hyödyntää ja havaita keskinäisiä suhteita värin, äänen ja kirkkauden kesken. (Goldstein 2002, 369).

Elektronisen musiikin reiveissä ihmiset tanssivat, humaltuvat ja tuntevat musiikin rytmillisen *beatin* jylläävän kehossaan samalla, kun valo halkoo hämärää verhoa. Synesteettinen kokemus vahvistuu visuaalisuuden ja äänen kautta. Tunnelmallisen valonkäytön keskelle tuotetaan savua, jotta valollinen ilmaisu näkyisi mahdollisimman elävästi. Ilman ilmakehän pieniä partikkeleita valonsäteet eivät näy. Valoa ei nimittäin näe ilman pinta-alaa, jolloin savun pienet partikkelit auttavat valonsäteiden näkemisessä (Light Darkness and Colour, 1998). Suuren PA-kaluston avulla ihmiset usein myös tuntevat musiikin temmon kehossaan, jolloin korvien ja silmien kautta havaittujen aistiärsykkeiden keskelle iskee myös selkeä viesti - tunto.

2.4 Värien hyödyntäminen tunnetilojen luomiseen

Keskiajalta periytynyt tapa yhdistää värit valoon, ja myöhemmin sähkömagneettiseen säteilyenergiaan ja sen värähtelytaajuuksiin, on johtanut ajatukseen, että väreillä olisi suoranaisia fyysisiä vaikutuksia ihmisen elintoimintoihin. (Arnkil 2008, 244). Musiikilla ja väreillä on sen verran yhteistä, että molemmilla on kyky vaikuttaa ihmisten tunnetiloihin. Valon liikkeiden aggressiivisuudella tai hitaudella sekä värien oikeanlaisella käytöllä voidaan tukea musiikillista sanomaa.

Aiemmin käsittelemääni synestesiaa on mitattu myös ei-synestetikoilla. Lasse Nissilä mainitsee pro gradussaan tutkimuksesta (1983), jossa testattiin 555 koululaisen musiikillisia väriassosiaatioita. Oppilaat valitsivat punaisen, sinisen, mustan tai keltaisen kuvatakseen musiikkia, jota heille soitettiin. Punainen oli useimmiten yhdistetty suhteellisen korkeisiin säveliin ja myös marssin rytmiin, sininen mataliin säveliin ja kehtolauluun, musta mataliin säveliin ja hitaaseen melankoliseen musiikkiin sekä keltainen korkeisiin säveliin että tanssirytmiiin. (Nissilä 2001, 25.) Väriassosiaatioiden tutkimisessa on kui-

tenkin muistettava myös emotionaalisen muistin merkitys, sillä tutkittava kohde voi liittää värit vahvasti tapahtumaan tai myös musiikkiin, joka poikkeaa täysin valtavirran oletuksista. Arnkil mainitseekin kirjassaan (2008, 124), että värien psyykkisiä ja fyysisiä vaikutuksia on tieteellisesti tutkittu verraten vähän, ellei oteta lukuun värimielty- myksiin kohdistuvaa tutkimusta. Kun väreillä väitetään olevan suora fysikaalinen vaikutus ihmisen elintoimintoihin ja käyttäytymiseen, unohdetaan niiden mielikuviin ulottuva voima.

Arnkil viittaa kirjassaan tutkimukseen, jossa tutkijat Patricia Valdez sekä Albert Mehrabian suorittivat laajan tutkimuksen (Effect of Color on Emotions, Journal of Experimental Psychology 1994) selvittääkseen värien väitettyjä ja todellisia vaikutuksia tunnereaktioihin. He käyttivät niin kutsuttua Pleasure-Arousal-Dominance (PAD) – tunnereaktiomallia. Suomeksi termit tarkoittavat: *mielihyvä–aktivaatio-hyökkäävyys*. PAD-malli sekä muut tutkimuksen menetelmät valittiin niin, että tuloksissa näkyisivät nimenomaan emotionaaliset reaktiot kognitiivisen sijaan. Tarkastelun kohteena oli yhteensä 76 värinäytettä, joissa oli värien vivahteita vaaleasta tummimpaan sekä neutraalista täysin kylläiseen. Tuloksista käy ilmi, että väreillä on kyky herättää emotionaalisia reaktioita: Tutkimukset tukivat erittäin johdonmukaisesti käsitystä, että värin kirkkauden ja kylläisyyden suhde emotionaalisiin reaktioihin on vahva ja ennustettava. Sen sijaan sävyn suhde emotionoihin oli yllättävän heikko, erityisesti aktivaatioita (arousal) ja hyökkäävyyttä (dominance) koskevissa tuloksissa. (Arnkil 2010, 249-250.)

Toisin sanoen tutkijoiden alkuperäiset hypoteesit lyhytaaltoisten värien (sininen-vihreä) suuremmasta miellyttävyydestä suhteutettuna pitempiaaltoisiin (keltainen-oranssi) oli väärä. Myös punaisen, pitkäaaltoisen värin oletamus kiihottavuuteen verrattuna lyhytaaltoisiin eivät tutkimuksen mukaan pidä paikkaansa. Huomattava osa emotionaalisiin reaktioihin löytyi värien kirkkaudesta, ei niiden sävyistä. Tämä asettaa omat olettamukseni kyseenalaisiksi, sillä olen kuvitellut erityisesti värien sävyillä olevan merkitystä tunnelman luomisessa. Myös analysoitavassa materiaalissanikin on hyvin paljon värien hyötykäyttöä. Toisaalta kirkkaat värit ja pelkkä valkoinen valo olivat useammin käytössä aggressiivisissa tai muuten nopeatempoisissa musiikillisissa tilanteissa. Tummat värit saivat enemmän sijaa musiikin suvantovaiheissa, joissa korostuivat rauhallisuus ja soljuva tunnelma.

Valdez ja Mehrabian ovat aikaisemmin huomanneet yhtymäkohdan omiin tutkimuksiinsa niin kutsutusta *Baker-Miller Pink*-ilmiötä, jota on käytetty koemielessä 1970- ja 1980-luvuilla Yhdysvalloissa eräiden rangaistusvankiloiden erityiselleissä. *Baker-Miller Pink* on vaaleanpunainen väri, jonka väitettiin rauhoittavan vaarallisia ja aggressiivisia vankeja. Valdezin ja Mehrabian huomasivat, että tätä väriä lähinnä vastaava ei-kylläinen magenta sai aikaan hyvin vähän aktivoitumista. Tämän lisäksi vaaleat ja vähemmän kylläiset värit arvioitiin vähemmän aggressiivisiksi sekä magenta oli sävyistä kaikkein vähiten hyökkäävyyspisteitä saanut sävy. (Arnkil 2008, 251.)

Valdezin ja Mehrabian tutkimuksen tulokset ovat mielenkiintoisia, sillä aikaisemmin oletukseni värien suuremmasta emotionaalisesta vaikutuksesta tuntui hieman kumoutuvan. Sävyjen kylläisyys vaikuttaa enemmän kuin pelkkä värin valinta, jolloin on mielenkiintoista huomata kuinka elektronisen musiikin tapahtumissa korostetaan juuri kyläisiä värejä. Tätä perustellaan usein näkyvyyden kannalta, sillä pastellimaisien värisävyjen käyttö näyttää hämärässä tilassa haalealta ja ei niin erottuvalta. Kirkkaudella leikkiminen on luontaista ainakin siinä mielessä, että elektronisen musiikin tapahtumissa ahkerasti käytetty *strobo*, on tunnettu kirkkaasta ja häikäisevästä efektistään. Strobo tuottaa yleensä pelkästään valkoista valoa, jota käytetään häikäisemään yleisöä ja sen välkkymistiheyttä voidaan säätää. Tanssilattialla strobo-valolaitteen käyttö aiheuttaa mielenkiintoisen ilmiön, jossa ihmisten liikkeet muuttuvat sulavasta lähes valokuvamaiseen sekä katkeilevaan liikkeeseen. Stroboa käytetään erityisesti musiikin yltyessä nopeaksi.

Aikaisemmin mainittu *Baker-Miller Pink* haalean sävyisenä pinkkinä tuntuu lähes absurdilta sijoittaa elektronisen musiikin maailmaan. Tällä hetkellä LED-tekniikka on yleistymässä valokalustoissa, mikä taas tuo käytettäväksi enemmän värikylläisyyttä kuin ennen. Värisävyjen yhdistelyllä voi olla enemmän merkitystä kuin yksittäisillä väreillä, jolloin valomiehellä on käytössään täysin oma luovuutensa, sillä täydellistä värien harmonista käyttöä voi olla toisinaan hyvä välttää. Kuten Arnkil (2008, 121) mainitsee, dynaamisten, täynnä jännitettä olevien väriyhdistelmien käyttö voi tuntua esteettisemmältä ja nautittavammalta kuin harmoniset väriyhdistelmät. Hän toteaa myös, että värit ovat enemmän havaitsijansa ominaisuuksia, kuin fysiikan tai matemaatiikan lainalaisuuksiin nojaavaa, jolloin tekijän ja kokijan näkemykset voivat olla täysin erilaiset.

Se pitää muistaa aina valoista se että ne ei ole pääjuttu vaikka ihmiset näkee ne. Se musiikki tuo sen perusfiiliksen mutta kaikki visuaalinen, niillä korostetaan. Musiikilla pääsee siihen tietylle tasolle siinä fiiliksessä. Kun ihmiset kuulee hyvän biisin niille tulee hyvä fiilis. Visuaalisuudella, valoilla ja videolla korostetaan, boostataan sitä. (Reunanen, haastattelu 21.3.2014.)

3 LIIKE

3.1 Liikkeiden monimuotoisuus

Me havaitsemme liikkeen erityisesti silloin, kun objekti kulkee selvästi näköpiirissämme. Myös moni muu tapa saa meidät havainnoimaan liikettä. Ihmissilmän kyky nähdä liikettä on niin tavallinen elementti elämässämme, että sen taidon menettäminen saattaa hankaloittaa elämäämme enemmän kuin arvaammekaan, muotoilee Goldstein (2002, 269). Elektronisen musiikin tapahtumissa valon liike on erittäin suuressa osassa, mutta tarkastellessamme liikkeen määritelmää, voimme havainta kuinka pelkkä valojen sammuttaminen ja takaisin päälle laittaminen on myös omanlaistansa liikettä. Goldstein viittaa (2002, 270) kirjassaan tähän ilmiöön, jossa hän havainnollistaa miten havaitsemme hermostomme kautta valojen peräjälkeisen syttymisen liikkeenä, vaikka kyseessä on pelkästään valojen vuoronperäinen syttyminen ja sammuminen. Tämä ilmiö on tuttu erityisesti elektronisen musiikin tapahtumista, joissa usein hyödynnetään tätä liikkeen vaikutelmaa ja saadaan aikaan useita, pikselimäisiä kuvioita (pixel mapping). Liikkeen havainnointiin täytyy kuitenkin huomioida lamppujen syttymisaika ja näiden etäisyys. Mitä nopeammin seuraava lamppu syttyy ja mitä lähempänä edellinen lamppu on suhteessa seuraavaan, sitä voimakkaampi liikkeen vaikutelma on.

Goldstein (2002) havainnollistaa myös muita ihmisen liikkeiden havainnointikykyyn liittyviä piirteitä. Hän muun muassa todentaa, kuinka liikkuvan kohteen katselu mutta samalla esimerkiksi oman pään kääntäminen niin, että liikkuva kohde on jatkuvasti katselukentän samassa kohdassa, antaa silti vaikutelman liikkeestä. Myös omat liikkeemme katseltavan kohteen suhteen, sekä perspektiivin vaihtelut niin maisemassa kuin kohteen ympärillä auttavat havainnollistamaan liikkeitä. (Goldstein 2002, 270-271.) Toisinaan ihmiset arvioivat perspektiivejä ja tilanteita omien arvaustensa perusteella, kuten ennakoimalla liikkeen suuntaa. Hyvä esimerkki tällaisesta ennakoinnista on mielestäni muun muassa American DJ yhtiön Mega Bar –valoramppi (kuva 5), jossa valojen syttymisellä luodun liikkeen voidaan olettaa jatkuvan aina siihen suuntaan mihin valot alunperinkin syttyivät, esimerkiksi vasemmalta oikealle. Millaisen reaktion aiheuttaisi se, että suunta muuttuukin kesken kaiken takaisin päin, eli järjestyksessään oikealta vasemmalle?

KUVA 5. American DJ Mega Bar Pro Led Light –valoramppi, jonka avulla kykenee tekemään erilaista *pixel mapping* –tyylisiä näennäisliikkeitä (www-sivut, DJ Deals 2014)

On myös huomioitavaa, että valon intensiteetin vaihtelut voidaan myös havainnoida yhtenä liikkeen elementtinä. Valon kirkkautta säätämällä saadaan yksi elektronisen musiikin peruselementeistä esille, sillä muun muassa aggressiivisena, mutta hyvin odotettavana elementtinä elektronisen musiikin tapahtumissa on muun muassa aikaisemmin mainitsemani strobo-valon käyttö. Strobo on monesti ollut se valollinen lähtökohta alkuperäisille ja autenttisille konemusiikin tapahtumille. Välkkyvä valo on ollut helppo tuottaa erilaisin lampuin ja samalla se on voimakas elementti korostamaan musiikin vaikuttavuutta. Intensiteettiä ja valon välkkymisen nopeutta säätämällä saadaan aikaan välillä haluttua nopeatempoisuutta, jota käytetään hyvin usein musiikin niin kutsutussa nostatus –vaiheessa. Tällä nostatuksella tarkoitan sitä geneeristä tilaa, jossa esimerkiksi bassolinjojen tiheyttä lisäämällä saadaan aggressiivisempi tuntuma musiikkiin ja tunnelmaan. Tämän jälkeen yleensä seuraa musiikin halutuin ja odotetuin tilanne, eli bassolinjat ovat genretyypistä riippuen hyvin isot tai muuten musiikista erottuvat. Näillä muutoksilla pyritään pitämään paikoitellen monotonisen musiikin mielenkiintoa yllä myös visuaalisesti.

Ihmisaivojen rakenteen vuoksi kykenemme havaitsemaan sekä oikean liikkeen, että näennäisen, esimerkiksi polttimoiden peräjälkeisestä syttymisestä aiheutuvan liikkeen tunnun. Näiden kyseisten liikkeiden havainnointiin ihmiset käyttävät samoja aivon osalualueita keskenään, jolloin liikkeen tuntuma on tasavertainen. (Goldstein 2002, 276.)

KUVA 6. Monday Bar –päälava, yökerhomainen ja pieni tila.

Liikkeen avulla voidaan muodostaa individuaaleja elementtejä, jotka toimivat itsenäisesti, mutta vaikuttavat kokonaisuuden hahmottamiseen. Liikkuvien valojen kohdalla tämä näkyy konkreettisimmin. Ilman liikkeen vaikutusta, valo vaikuttaa hyvin tavalliselta ja paikoitellen puuduttavalta. Liikkeessä oleva valo aiheuttaa mielenkiintoisen ja erilaisen struktuurin katsojassa, sekä liikkeen nopeutta säätämällä voidaan luoda aggressiivisempia tai rauhallisempia olomuotoja. Näiden avulla valomies voi manipuloida yleisön visuaalista kokemusta samalla kun musiikki luo kokemuksen perustan.

Valon avulla voidaan luoda hyvin paljon syvyysvaikutelmia (Cadena 2010, 360). Intensiivien muutoksilla ja lamppujen erilaisilla sijoituksilla muun muassa yleisön yläpuolelle, sen tasolle ja esimerkiksi DJ-kopin taustalle luo erilaisia syvyysvaikutelmia ja samalla erilaisen tunnelman tilaan. DJ on usein hyvin pieni osa lavamekaniikkaa ja tämän näkymistä korvataan useilla visuaalisilla elementeillä. Monday Bar (kuva 6) on intensiivisen tilansa vuoksi hyvin yökerhomainen, jolloin DJ on myös hyvin lähellä yleisöä. Tässä kohtaa etuvalolla on myös oma merkityksensä ja riippuen tuottajan, tai itse esiintyjän toiveista, voidaan valon määrää ja näkyvyyttä lisätä tai vaihtoehtoisesti poistaa kokonaan. Niemisen (Facebook-haastattelu 28.04.2014) mielestä visuaalinen ilme on silloin parhaimmillaan kun se täyttää koko tapahtumatilan tasaisesti sekä vaihtelee koko tapahtuman ajan. Tällä tavoin valot täydentävät musiikillisen elämyksen myös nähdyksi

elämykseksi. Tässä kohtaa valokaluston asettelulla on omanlaisensa merkitys, jotta tila saisi tarvitsemaansa syvyyttä. Korpi (sähköpostihaastattelu 10.04.2014) mainitsi, että nykypäivän trendi on ollut niin sanotusti yökerhomainen tyyli. Valon intensiteetti ja osuus tapahtumassa on pienempi verrattuna tavalliseen, paikotellen räiskyvämpään tyyliin. Mielestäni tämä on mielenkiintoista. Osaltaan 2000-luvun kiivas kehittyminen tekniikassa on saanut useat tapahtumanjärjestäjät panostamaan aiempaa enemmän niin valokalustoon kuin muihinkin visuaalisiin elementteihin, että tunnen yökerhomaisten valojen käytön olevan sen vastakohtainen reaktio.

3.2 Liikkeen merkitys

Liikkuvien valojen erikoisuus ja valttikortti on juuri niiden aiheuttama liike. Symmetrisellä valojen ohjauksella saadaan vaikuttavia valoteoksia, joilla tukea musiikin elävyyttä. Horisontaalasti asetellut Mega Bar-valorampit (kuva 7) korostavat valon näennäistä liikettä, tuoden liikkuvien valolaitteiden rinnalle erilaisen tunnelman ja vaikutelman. Värien monimuotoinen käyttö vain tukee näitä elementtejä. Täytyy kuitenkin huomioida, että valojen välillinen muutos, esimerkiksi intensiteetin nosto ja lasku ovat havaittavissa olevaa liikettä. Liikkuvien valojen liikettä voidaan hyödyntää luomalla näyttäviä liikkeitä hyvin yksinkertaisilla ohjelmilla. Reunanen (haastattelu

KUVA 7. Mega Bar –valorampeja.

21.03.2014) korosti myös, että alussa on hyvä kokeilla ja nähdä miten monimutkaisemmat liikeohjaukset toimivat, mutta vuosien kokemusten myötä siirtyminen yksinkertaisiin liikkeisiin on suotavaa myös työskenteilyn helpottamisen vuoksi. Hän sanoi, että nykyään hänellä on käytössä lähinnä *pan* ja *tilt* liikkuvien valojen parissa sekä toisinaan myös niin kutsuttu ympyrä. Hän korostaa kuitenkin, etteivät valot ole täysin samaan tahtiin meneviä, jotta visuaalinen puoli olisi eläväisempi. Tällä yksinkertaisella jaottelulla kykenee tekemään hyvin erilaisia efektejä.

Kokeilun avulla saadaan se paras tulos ja toisinaan monimutkaisetkin elementit voivat toimia. (Reunanen haastattelu 21.03.2014).

Oman kokemukseni kautta näen liikkeen visuaalisen vaikutuksen merkittävänä. Yökerhojen parissa työskennellessäni, olen havainnoinut kuinka liikkeen avulla voidaan kontrolloida ja tukea yleisön tunnelmia soivasta musiikista. Rauhallinen melodia korostuu visuaalisesti liikkuvien taantuessa hitaaseen rytmiin. Näennäisliikkeen avulla, valojen peräjälkeisellä syttymisellä saadaan tilasta riippuen erilaisia intensiteetintasoja. Ravintolassa toimivan perinteisen DJ:n työkaluihin kuuluu yleistäen yksinkertainen valokalusto, jonka kontrollointi voi olla yksinään välillä haasteellista DJ:n keskittyessä enemmän musiikin soittamiseen. Tätä kautta olen havainnoinut kuinka valojen niin sanottu unohdaminen, eli paikalleen jämähtäminen ja muutosten puutteellisuus välittyy myös yleisöön. Musiikin voimakkaiden elementtien korostaminen valoilmaisuun kautta auttaa yleisöä vaipumaan paremmin tunnelmaan ja toisinaan auttaa vapauttamaan ihmisiä paremmin esimerkiksi tanssiin.

Seuraavan sivun kuvien kautta (kuvat 8-10) yritän havainnollistaa valojen syttymisestä ja sammumisesta syntyvää liikkeen tuntua.

KUVAT 8-10. Laserit ja näennäisliike. Vihreiden lasereiden kautta näemme näennäisliikkeen vaikutuksen. Kuvat ovat kuvakaappauksia videosta ja näiden kuvien välillä on vain sekunnin murto-osion mittaiset välit. Fysikaalista liikettä ei näissä tapauksissa nähdä, vaan laserin paikan siirtymä tapahtuu pimennossa. Vaikutumme liikkeestä, vaikka lasereiden paikat vaihtuvat pimennossa ja syytyvät eri kohdassa kuin aiemmin.

4 ELEKTRONINEN MUSIIKKI

4.1 Elektroninen musiikki: mitä se on?

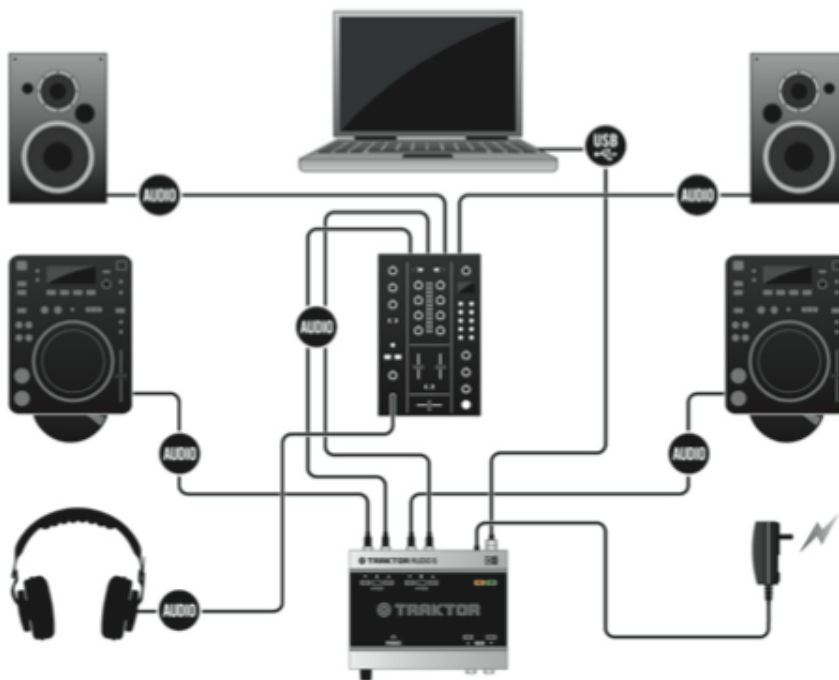
Rytmiä on ollut aina entisaikojen shamaaneista lähtien, jotka yöllisen taivaan alla rumuttivat rytmiä kansalaisten kuultavaksi. Elektroninen musiikki toistaa tätä samaa rytmiä, mutta yleensä synteettisesti tuotettuna, muun muassa syntikan, erilaisten rumpukoneiden, äänitiedostojen kautta. Pohjimmainen lähtökohta on sähkö ja sen avulla tuotettu ääni. Tämän päälle voidaan kerrostaa ja yhteen sovittaa useita muita ääniä.

Entisaikojen shamanismista ollaan tultu pisteeseen, jossa sähköisesti tuotettu musiikki tanssittaa kansaa ympäri maapalloa. Kuten suurimmissa kulttuureissa, myös elektronisen musiikin parista löytyy useita alakulttuureja. 1950-luvun ravintoloista ollaan päädytty pisteeseen, jossa musiikki on yksi päätekijä tapahtumien keskellä, mutta sen toimintaa on tultu tukemaan niin valollisesti kuin muiden visuaalisten keinojen tavoin. Nykypäivän DJ:t eli tiskijukat toimivat hämärän peitossa luoden musiikillisesti luovan ilmapiirin, samalla kun itse tai asiaansa palkattu valomies yhdistelee musiikin rytmiä sekä tunnelmia visuaaliseksi kokonaisuudeksi. Reunanen (haastattelu 21.03.2014) määritteli valon käytön musiikkia tukevaksi elementiksi, jonka avulla musiikillinen kokemus saa myös visuaalisen merkityksen. Valo ei ole millään tavalla tapahtuman pääosassa, vaan sillä tuetaan musiikin rytmiä ja tunnelmaa. Rojola (1999, 63) toteaa hyvin musiikin tärkeimmän ominaisuuden: ”Olennaista on basson tunteminen. Beatia ei ikään kuin kuulla vaan se tunnetaan”.

Sanna Rojola on tutkinut pro gradu –tutkielmassaan *Stroboskooppiobjektit: tekno, ruumis ja sukupuoli* (1999) teknokulttuurin sukupuolisia eroja, mutta käsittelee myös teknon viehtymyksestä yleisellä tasolla. Hänen sitaattinsa teknon perinteiselle, monotoniselle mutta toimivalle tahdille on hyvä liittää myös nykypäivän musiikkiin. Chica-gon house –musiikista ja Euroopan aikansa teknokulttuureista laajaksi ilmiöksi kerinnyt *Electronic Dance Music* eli EDM on valloittanut nuorten ja kapinallisten sydämiä räjähtävällä nopeudella. Dj, eli *Disck Jockey* ja suomeksi käännettynä tiskijukka viihdyttää ravintoloiden asiakaskuntaa ja tapahtumien erilaisia kävijöitä. Musiikin keskeisinä elementteinä ovat huudahdukset, jotka omana elementtinään korostavat yhteenkuuluvutta ja kehoittaa hurraamaan yhteen ääneen. Joukossa on voimaa, jolloin yksilönä musiikista nauttimaan lähtenyt saa kokonaisen joukon jakamaan saman tuntemuksen.

Nykyään Dj:n tyyllille perinteistä on niin kutsuttu *beatmixing*, jossa DJ pyrkii vaihtamaan jo soivan musiikin päälle seuraavan kappaleen niin, että edeltävän sekä seuraavan kappaleen tahdit lyövät samassa nopeudessa. Tätä perustaitoa käyttämällä vaihtoa ei välttämättä edes huomaa ja musiikillinen jatkuvuus säilyy. Valomiehen kannalta musiikillinen jatkumo voi olla luovuuden lähde. Musiikillisesti sointuva Dj:n miksaus antaa tilaa myös visuaalisuudella, jossa valojen värejä sekä liikkeitä voidaan käyttää luovasti ja tilanteita vaihdellen.

Elektronisen musiikin tapahtumissa ei ole etukäteen tiedossa millaisen musiikillisen miksaus DJ aikoo soittaa. Tyyllilleen uskollisia soittajia löytyy, mutta teknologian kehittyessä myös musiikillinen monimuotoisuus on lisääntynyt. Erilaiset tyyli- ja efektit yhdistyvät helposti nykyisen teknologian kautta, jonka avulla voidaan luoda erilaisia ääniä, toistoja sekä efektejä. Perinteinen CD-levyjen ja LP-levyjen kantaminen on jäänyt enemmän tai vähemmän unholaan ja esimerkiksi aikakoodilevyiksi ja –vinyyleiksi kutsutut tarvikkeet ovat vallanneet alaa. Näiden avulla voidaan musiikkia soittaa tietokoneeseen ladatun ohjelmiston kautta, jolloin muun muassa MP3 äänitiedostoja voidaan soittaa suoraan tietokoneelta tai ulkoiselta kovalevyltä niin, että miksaaminen ja musiikin luova käyttö onnistuu vielä CD- ja LP-levysoittimien sekä mikserin kautta (kuva 11). Muun muassa *mash up* –miksaus on helppo toteuttaa nykyisellä teknologialla.

KUVA 11. Kuva nykyaikaisesta Dj:n soittajärjestelmästä (Native Instruments 2011)

4.2 Musiikki on kulttuurinen kokemus

Elektronisen musiikin moninaisuus näkyy varsinkin nykypäivänä. Internet mahdollistaa musiikin jakamisen niin artistien, kuin yleisönkin kesken. Musiikin tuottaminen on nykyään helpompaa ja laitteiden hinnat ovat kehityksen mukana pudonneet kuluttajatasolle. Pieni kiinnostus musiikkia kohtaan riittää ja opetusvideoita löytyy jokaisen genrelajin tuottamiseen. Seuraavien kappaleiden aikana en lähde tulkitsemaan elektronisen musiikin rakenteita, vaan pyrin analysoimaan sen vaikutuksia ihmisiin ja pyrin tutkimaan mikä saa ihmiset kiinnostumaan *rave* –tapahtumista ja sen kulttuurista.

Miksi haluamme kuunnella loputonta bassorummun nelitahtia, jota säästävät erinäiset kolinat, säksätykset ja sireenien ulvonta? Se on antautumista koneellistuneen tulevaisuuden rytmille ja samalla sitä vastaan kapinoimista. (Mari Suonto, Teknouskovaiset 2014.)

Elektronisen musiikin tapahtumissa ja *reivibileiden* pimeissä kammioissa on omanlaisensa tunnelmaa, jonne samanhenkiset ihmiset kokoontuvat nauttimaan musiikista ja yhteisöllisyydestä. Päällimäisenä tunteena on musiikista nauttiminen, sen rytmiin vaipuminen ja tanssimista ilman rajoja. Suonto (2014) perustelee kolumnissaan *Teknouskovaiset* hyvin elektronisen musiikin viehätystä. Hän keskittyy lähinnä tarinoimaan tietyn genrelajin, *teknon* vaikutuksesta suomalaisiin, mutta mielestäni tiivistää samalla hyvin koko elektronisen musiikin viehätysten. Suonto perustelee näkökantansa muun muassa tutkija Johannes Eurichin väitteisiin. Eurich on väittänyt klubikokemusta yhdenlaiseksi uskonnollisen rituaalin korvikkeeksi. Eurisch väittää tansijoiden muodostavan nykyaikaisen heimon, joka kokoontuu yhteen tanssimaan itsensä transsitilaan toisteisen rytmin parissa. Paikoin monotoninen basson ja rytmin käyttö ajavat ihmiset keskittymiseen ja tilan unohtumiseen. Järjellä analysoitavat elementit kuten sanat puuttuvat. Toistuvan rytmin huuma valtaa kehon ja kaikki järjellinen katoaa ympäriltä. (Suonto 2014.)

Suonnon (2014) käsittelemän musiikkigenren *teknon* aikaansaamassa hetkellisen irtautumisen tilassa on Eurichin mukaan kuitenkin tärkeä ero entisiin uskonnollisiin rituaaleihin. Toisin kuin perinteiset uskonnolliset rituaalit, on *reivit* yksilön oman nautinnon juhla. Teknobileisiin voi mennä yksin ja viihtyä ilman perinteisen yökerhopaikan aiheuttamaa sosiaalista painetta. Suonto (2014) lisää hyvin, että liike, johon kuulutaan, ei johda mihinkään muuhun kuin hetkelliseen pakenemiseen. Suonto viittaa siihen kuinka rituaalin kaltainen *teknon* kuuntelu, tanssiminen ja transsitilaan vaipuminen ovat uskonnollisten rituaaleiden korvaamista nykyaikaisessa ja paikoin uskonnottomassa nyky-

yhteiskunnassa. Musiikin ja elektronisten tapahtumien avulla ihmiset pyrkivät hake-
maan arjen eskapismia, missä vanhat tottumukset ja oma säännöllinen elämä sääntöinen
jäävät taakse. Jäljellä ovat vain musiikki ja siitä nauttiminen. Suonto lainaa vielä Hu-
man Traffic –elokuvasta osuvan lauseen, joka mielestäni lukitsee tapahtumien ja musii-
kin merkityksen: ”Niin kuin Jip sen sanoi: koska lopulta haluamme vain olla onnelli-
sia.”

Toisinnon vaikutuksesta puhuu myös Elizabet Helimuth Margulis (2014) artikkelissaan
Why do we listen to our favourite music over and over again?. Hän keskittyy lähinnä
käsittelemään suosittujen musiikkikappaleiden vaikutusta ja näihin tottumista, mutta
voisin nähdä tämän toisinnon hyödyn myös elektronisen musiikin yksittäisistä elemen-
teistä. Mielestäni elektroninen musiikki keskittyy hyvin vahvasti toistavaan bassolin-
jaan, joka useimmissa genreissä lopulta räjähtää astetta erilaisemmaksi ja massiivisem-
maksi. Erityisesti suureen suosioon kasvanut *bigroom house* on tällainen, jossa tietyn-
laisen, paikoin rauhallisen temmon ja melodian kautta musiikillinen räjähdys koetaan
isona ja voimakkaan musiikin kulkiessa eteenpäin. Kaikista suurimman huomion Mar-
gulis (2014) tekee musiikin kulttuurisesta olemuksesta viitaten ruotsalaisen psykologin
Alf Gabrielssonin tutkimuksiin. Gabrielsson haastatteli tuhansia ihmisiä kysyen mikä
on heidän voimakkain musiikillinen kokemuksensa. Useat haastateltavista kertoivat
kuinka musiikin keskellä he irtaantuivat kehostaan ja tunsivat sielunsa olevan yhtä mu-
siikin kanssa (Margulis 2014). Mielestäni tämä kertaa hyvin kuinka voimakas ja harmo-
ninen kokemus musiikista nauttiminen voi olla samanhenkisten ihmisten ympäröimänä
ja omaa kulttuurista rituaaliaan eläen.

4.3 Musiikin aiheuttama mielihyvä

Tutkiessani elektronisen musiikin viehätystä, törmäsin muutamiin mielenkiintoisiin
seikkoihin musiikin vaikutuksesta fyysiseen kehoon. Muun muassa Christopher Ber-
gland (2007) on tutkinut tanssin vaikutuksesta aivoihin ja hän väittää tanssimisen kehittä-
vän aivojen rakennetta artikkelissaan *Why is dancing so good your brain?*. Hän mai-
nitsee tanssimisen estävän esimerkiksi huimausta ja kehittävän kognitiivisia kykyjä.
Visuaalinen liikkeiden hahmottaminen parantaa lihaskuitua ja auttaa selviytymään
monimutkaisten liikkeiden kanssa myös arkisissa asioissa. Oma huomioni tulee ihan
fyysiseltä kannalta, sillä tanssiessa keho saa samalla tarvitsemaansa rasitusta sen lihak-
sille ja hengityselimille. Otan tanssin fyysiset vaikutukset siksi esille, että muun muassa

tunnetun *hard stylen* ympärille on kehittynyt voimakkaasti erilaisia tanssilajeja, joille on tyypillistä samankaltaisuus ja toisinto kuten elektronisen musiikin bassolinjoissa. Tanssi on yksi elementti elektronisen musiikin kulttuurista yhteisöä. Muun muassa *melbourne shuffleksi* sekä *jumpstyleksi* nimetyt tanssityylit ovat yhdet tunnetuimmat.

Mielenkiintoisimman artikkelin on koonnut mielestäni Luis-Manuel Garcia, joka käsittelee *On and On: Repetition as Process and Pleasure in Electronic Dance Music* –artikkelissaan (2014) toisinnon vaikutusta ja sen tuottamaa mielihyvää. Artikkelin viittaa samaan asiaan, kuin aikasemmin mainitsemani Margulixen (2014) kirjoittama artikkeli suosittujen musiikkikappaleiden toistavuuden vaikutuksesta. Garcia (2005) tosin keskittyy Margulixen (2014) sijaan täysin elektronisen musiikin eli EDM:än aiheuttamiin ja näiden sisältä löytyvien toisintojen, kuten looppien vaikutuksiin.

Toistaminen ja toisinto käsitetään usein maailmassamme negatiivisena, mutta haluaa tuoda asian puitteista myös sen positiivisemmän vaikutuksen. Monotonisuus käsitellään usein tylsänä ja laimeana johon kaivataan erilaista tekstuuria ja syvyyttä. Negatiivisuus toistoa kohtaan ilmenee ihan puhekielessä kun puhutaan musiikin olevan ”tylsää, itseään toistavaa ja samanlaista kuin kaikki muut”. (Garcia 2005, 1.1.) Toiston negatiivisuus voidaan kuitenkin kääntää positiivisempaan valoon ihan ihmiskehitykseen liittyvän esimerkin kautta. Toisto on tärkeää muun muassa lapsen kehityksen aikana. Oppimalla ja kokeilemalla asioita uudelleen lapsi ymmärtää asioiden syvemmät merkitykset ja oppii tulkitsemaan maailmaa juurikin toistojen kautta. (Garcia 2005, 2.1 - 2.5.)

Mielenkiintoisen lisän tekee tutkimus *Rhythmic engagement with music in infancy*, missä missä Marcel Zentner sekä Tuomas Eerola (2010) tutkivat musiikin, puheen ja rytmin vaikutusta pieniin lapsiin ja vauvoihin, aiheuttivatko äänet spontaania liikehdintää (tutkimus, 2010). Tutkimuksessa havaittiin, että musiikilla oli selvä vaikutus lasten kehonkieleen, mutta useimmissa tapauksissa vain, jos musiikilla tai äänellä oli selkeä ja toistuva rytmi. Puheella ei ollut suoraa vaikutusta. Tutkimuksessa huomioitiin kuitenkin myös se, ettei kaikilla lapsilla ollut kehityskaari siinä pisteessä, että motorinen keuhallinta olisi kehittynyt riittävästi tehdäkseen spontaania liikehdintä selvästi rytmiin. Huomattavaa oli myös se, että merkittäväksi osaksi muodostui juuri äänitteiden rytmilliset elementit. Zentner ja Eerola (2010) päättelivät musiikin ja niin kutsutun rytmillisen liikkeen johtuvan muun muassa aivojemme neurobiologisesta rakenteesta. Mielestäni tämä todistaa ihmisten perimmäisen viehätysten rytmillisiin rakenteisiin. *Konemusiikin*

tempo viehättää meidän alkukantaista ja lapsuudesta asti kasvanutta ihastumista rytmilisiin elementteihin, jonka nauttiminen ilmenee selkeänä kehonkielenä.

Garcia (2005) perustelee ja tutkii musiikillista toistuvuutta sen aiheuttaman mielihyvän kautta. Hän kuitenkin palaa vielä siihen tulkintaan, jossa useat psykoanalyysin tutkimukset viittaavat toisinnon olevan muun muassa vain yksi lapsen käyttäytymisen kehitykseen tarkoitettua käyttäytymistä, mikä taas Garcian (2005, 2.4) päätelmien mukaan määrittelee toistuvuuden hyvin lapselliseksi ja epäkypsäksi. Haluan tarttua tähän, sillä mielestäni tässä on mielenkiintoinen pointti. Aikaisemmin Suonnon (2014) kolumnissa mainittu *teknouskovaisuus* ilmenee alkukantaisen lapsellisena, jossa aikuisen maailman murheet jäävät musiikillisen transsitilan ulkopuolelle. Kehosta tulee yhtä musiikin kanssa ja lapselliset olotilat valtaavat aikuisen maailman, missä tanssiliikkeilläsi ei ole väliä, vaan sillä, että nautit hetkestä (Suonto 2014). Tuntuu, että elektronisen musiikin olemuksen tarkoitus on saada meidät lapsellisille tasolle, enkä omasta mielestäni näe tätä negatiivisena asiana. Paikoitellen tämä ilmiö voi tuoda hyvin suuren helpotuksen muuten säännölliseen ja aikuismaiseen elämään.

Garcia (2005, 2.18 - 2.21) mainitsee artikkelissaan Richard Middletonin kriittisen huomion *EDM:n* toistuvuudesta. Minä itse käsitän termin *EDM* yleisesti radiosoitannoissa olevien biisien määritelmänä, missä eri artistit toistavat samaa rytmiä erilaisilla mausteilla varustettuna. Olen käytännössä tehnyt tämän huomion erityisesti erilaisten *EDM*-kappaleiden kliimaksikohdista, niin kutsutusta *dropista*. Yhden hitin ihme monistuu ja artistit kierrättävät suosituksi nousseen biisin äänitteitä omissa töissään. Nykyaikainen oman tiensä kulkeminen on harvinaisempaa, ja toisinaan markkinatalous ajaa myös artistit muuttamaan musiikillista tyyliään. Elektroninen tanssimusiikki on populaarimpaa nykyään kuin 1980-luvulla ja useat tapahtumat ovat keränneet enemmän ja enemmän juhlakansaa nauttimaan musiikista ja sosiaalisesta tilasta. Samalla se on tuonut brändien ja markkinoinnin oman koneiston, joss jopaa yhä nuoremmat artistit nousevat pinnalle.

Elektronisen musiikin tapahtumien kävijämäärät ovat olleet räjähdysmäisessä kasvussa. Epäilen viime vuosien suosion perustuvan niin sanottuun vuosikymmenen musiikkityyliin, ja 2000-luvun melodiat perustuvat vahvoihin bassolinjoihin sekä toistavaan *kick*-rumpuun. Samalla yhteisöllisyyden tunne on kasvanut entisestään ihmisten löytäessä suuremmissa määrin elektronisen musiikin ilon. 2000-luvun aikana tutuksi tulleet rytmit elektroniselta puolelta ovat pikkuhiljaa saaneet jalansijaa ja lyhyessä ajassa suosio on

kasvanut suurempaan mittakaavaan kuin ennen. Löydämme edelleen ihmisiä nauttimassa perinteisemmän ja suosittumman *EDM*:än sijaan *teknosta* ja *hard stylestä* pimeissä ja tyhjissä halleissa, mutta suosion myötä saamme nauttia yhä isommista ja massiivisimmista elektronisen musiikin tapahtumista. Näen tämän hyvin positiivisena asiana, sillä uskon visuaalisuuden nousseen suurempaan rooliin kuin ennen. Enää ei pelkkä *strobo* ja yksi liikkuva riitä ilmaisemaan musiikin visuaalista puolta, vaan tapahtumanjärjestäjät panostavat asiaan suuremmalla mittakaavalla. Erityisesti isot artistit ovat suosionsa keskellä huomioineet myös visuaalisuuden ja useilla heillä on omat valomiehensä luottohenkilöinä.

4.3.1 Toiston ja rytmin merkitys

Garcia (2005, 2.14) mainitsee artikkelissaan John Miller Chernoffin tutkimuksista Länsi-Afrikan musiikintekemisestä. Suurempana huomiona mainittakoon, että tämän afrikkalaisen rytmin voi nähdä nykyisen *EDM*:än perustana. Chernoff näki afrikkalaisen rytmisen toistuvuuden ikään kuin lukkona, joka sitoi kulttuurit yhteen sosiaalisena kokonaisuutena. Saman sosiaalisen aspektin voi nähdä myös *reiveissä*, joissa ihmiset koontuvat vaipumaan yhteiseen transsitilaan musiikin keskelle. Konsepti ei ole niinkään vaihtunut, vain musiikillinen tyyli. Kuten Bill Brewster ja Frank Broughton (2006) määrittelevät runollisesti shamaanit aikansa DJ:ksi:

Tähtien valtaaman taivaan alla, palavien soihtujen valossa rummuttajien hakatessa säälimätöntä tahtia, hän söi pyhiä juuria ja marjoja, hylkäsi tabut nähtävästä maailmasta, kutsui henget hänen ulottuvilleen ja liitti siskot ja veljet mukaan tanssiin... (Last Night DJ Saved My Life: The History of Disc Jockey 2006, 12.)

Garcian (2005) mielenkiintoinen huomio on se, milloin täyttymyksen huumasta syntynyt tyytyväisyys ja mielihyvä loppuu ja kauanko se kestää? Kauanko täyteen mittaansa kasvanut biisi kykenee pitämään tyydytyksen tunteen yllä, kun musiikin kliimaksi on saavuttanut jo huippunsa? Garcia (2005) perustelee tyydytyksen pysymistä prosessin kautta. Täyttymys ei synny pelkästään musiikin huippukohdissa vaan säilyy pitkälti koko sen jatkumon ajan. Tässä kohtaa valta on itsessään subjektilla, eli musiikin koki-jalla. Tyytyväisyys ja mielihyvä syntyy subjektin, yleisön ja sen yksilöiden kautta. *EDM*-tapahtumien keskipisteessä on hyvin paljon yksilöitä, individualisteja joiden kautta musiikillinen hurmio vahvistuu. Sosiaalinen monimuotoisuus ja yhteenkuuluvuus pitää tunnetta yllä. Subjekti kommunikoi ikään kuin toisen tekijän kanssa, tässä tapauksessa

DJ:n, joka prosessoi kuultavan musiikin omien valintojensa kautta. Artikkelissa prosessi käsitellään subjektin käytökseksi, mikä tässä tapauksessa voi tarkoittaa esimerkiksi tanssia: se on subjektin kokemustila hurmiosta ja se näkyy tanssiliikkeiden kautta ulospäin. (Garcia 2005, 3.4.)

Toiston merkitys saa Garcian (2005) tekstissä vahvemman merkityksen Mark Butlerin kautta, joka määrittelee elektronisen musiikin käyttämät *loopit* ikään kuin kitaran muodostamiksi *riffeiksi*, mitkä pitävät musiikillisen kokonaisuuden kasassa. Molempien ominaisuuksiin kuuluu tietynlainen pituus, toistuvuus sekä musiikillinen kerrostuminen. Tätä toistuvuutta voidaan hyödyntää hyvin myös valollisessa ilmaisussa, sillä musiikin ennustettavuus paranee huomattavasti kun taustalla on tietynlainen ja toistava rytmi, jonka päälle musiikki pikkuhiljaa rakentuu. Erilaiset tekstuurit rakentuvat musiikille ominaisen basso- ja tempolinjauksen päälle. Tästä yleisön, että valomiehen on hyvä löytää niin kutsuttuja *points of attention* linjauksia, jotka vievät minimalistista tempoa kohti suureellisempaa musiikillista jatkumoa. Näiden pisteiden välissä mielihyvän jatkumo pysyy, vaikka musiikki muuten olisi taustaltaan hyvin minimalistinen ja monotoninen. Nämä huomita herättävät elementit toistuvat yleisön fyysikaalisessa olemuksessa, jossa tanssin mukaan voidaan taputtaa käsiä yhteen, pyörähtää tai tehdä muuta omalle tanssillisesti poikkeavaa. Tällä tavalla pyritään näyttämään, että ollaan musiikillisessa hengessä mukana, ottaen huomioon myös poikkeukset musiikissa ja näyttäen sen itse omalla kehollaan. (Garcia 2005, 3.9 - 3.10.)

4.4 Valo musiikin tukena

Musiikillinen erilaisuus lisääntyy jatkuvasti, jolloin myös elektronista musiikkia työseen valaisevan on huomioitava muuttuvat trendit. Perinteisiä sääntöjä rikotaan jatkuvasti, jolloin musiikin rytmillinen muutos saattaa olla valtava. Valomiehen kannalta tämä voi olla hankalaa jos aiemmin ennustettavissa oleva musiikki on muuttunut rosoiseksi ja jatkuvaa muutosta hakevaksi. Esimerkiksi nopeasti suosioon noussut *dubstep* ja sen alalajit ovat tunnettuja rosoisesta ja venytetystä bassostaan, mistä rytmisten elementtien haku voi olla hankalaa. *Dubstepin* muutokset tulevat yllättäen suhteessa perinteisempään tanssimusiikkiin, sillä musiikin tarkoitus on olla perinteistä sekavampaa ja aggressiivisempaa. Reunanen (haastattelu 21.03.2014) toteaa, että: ”*konemusiikki* on helppoa, pois lukien tää *dubsteppi*. *Dubsteppi* sen takia, että se on aika randomaalista aina välillä”. Olen havainnoinut käytännössä, että *dubstepin* kaltaisen musiikkityylin

noustessa valtavirran suosioon, myös muiden musiikkityylien soittajat ovat napanneet samanlaisia, rosoisia vaikutelmia musiikilliseen ilmaisuunsa.

Olen havainnut, että elektroninen musiikki on yleisesti hyvin geneeristä ja usein 4/4-tahtilajiin perustuvaa musiikkia. Rytmisen rumpukoneen vierelle tuodaan genrestä riippuen melodisia tai aggressiivisempia äänimaailmoja, jotka vaihtelevat biisien rakenteiden aikana. Reunanen (haastattelu 21.03.2014) mainitsi, kuinka konemusiikki on aika matemaattista. Karkeasti väittäisin jokaisen 16-tahdin jälkeen tulevan jonkinasteinen muutoksen. Joko hetkellisesti rytmissä tai musiikin yltyessä melodisimpiin äänimaailmihin. Saman 16-tahdin voi kerrata kahdesti, jolloin 32-tahdin jälkeen tulee suurella varmuudella koko biisin rakenteen kannalta merkittävä muutos. Näitä asioita laskemalla ja huomioimalla voidaan myös valot yhtenäistää tähän rytmiin. Kaikista näistä huomioista huolimatta valomiehen on toisaalta vaikea saada palautetta.

Ihmisen näköjärjestelmä on herkkä ja aivojemme rakenne pyrkii luomaan toistettavia kokonaisuuksia, jolloin aistimme herkästi milloin kaikki ei olekaan täysin oikein. Korpi (sähköpostihaastattelu 10.04.2014) totesi, kuinka rytmiiikan ymmärtäminen on hyvin tärkeä ominaisuus. Iskuihin reagoiminen ja varsinkin tiukasti rytmissä pysyminen ovat lähtökohtaisesti tärkeimpiä elementtejä tehdessä konemusiikin valoja. Musiikin iskuista myöhästyminen näkyy yleisölle helposti valon visuaalisten ominaisuuksien vuoksi. Hän sanoo myös kuinka musiikin ennakointi on improvisaatioajon tärkein alue. Hän sanoo, ettei ole sinänsä ikinä harjoittanut ennakointia erikseen, mutta on pyrkinyt parantamaan sitä musiikin kuuntelulla. (Korpi, sähköpostihaastattelu 10.04.2014.)

Varsinkin eri DJ:n ja artistien *mixtapeja* kannattaa kuunnella paljon, koska niistä oppii kuulemaan yleisimmät DJ:n käyttämät vaihtotekniikat ja kappaleiden rakenteet. Itseäni on myös auttanut kommunikointi eri artisteiden kanssa ja musiikin ns. syvempi tutkiminen. (Korpi, haastattelu 10.4.2014.)

Reunasen ja Korven kommentit poikkeavat hieman toisistaan. Reunanen (haastattelu 21.03.2014) tiedostaa myös rytmiiikan tajun tärkeyden ja mainitsikin, että uransa alkuaikoina kuunteli paljon artistien *mixtapeja* sekä tuotantoa, mutta on kokemuksen myötä jättänyt tämän osion hiljalleen pois. Samoin hän kommentoi, ettei yleisö edes huomioi valoja vaan havainnointi on lähinnä alitajuista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että valon visuaalisella ilmeellä ja rytmisellä olemuksella ei ole väliä, mielestäni asia on päinvastoin. Herkän näköjärjestelmämme ja rytmitajumme vuoksi huomioimme herkästi jos

jokin ei mene täysin rytmiin, vaikka emme tietoisesti sitä huomioisikaan. Näin ollen Korven (sähköpostihaastattelu 10.04.2014) kommentti iskuissa pysymisestä on täysin totta, sen tärkeyden huomioiminen on olennaista elektronisen musiikin parissa. Mielenkiintoista on mielestäni myös se, että Korpi korostaa dramaturgisen kaaren merkitystä illan ajalta (sähköpostihaastattelu 10.04.2014). Omien kokemuksieni mukaan tämän luominen on toisinaan hyvin vaikeaa. Esiintyjät ja tyyli vaihtelevat erityisesti Monday Bar –tapahtuman aikana, jolloin uskomukseni koko illan kaareen on pieni. Ymmärrän Korven korostukseen aiheesta, sillä esimerkiksi yksittäisen tai muutaman saman tyyilajin edustajien parissa dramaturgisen kokonaisuuden luominen luonnistuu helpommin, mutta näen asian myös tapahtumakohtaisena. Korpi (sähköpostihaastattelu 10.04.2014) korostaa, kuinka kokonaisuuden täytyy olla hallittu, tasapainoinen ja yllättävä, jotta rakenne vaikuttaisi myös yleisön silmiin ennaltasuunniteltulta ja harkitulta eikä perustu hetken tunteeseen. Hän sanoo tämän varmaan oman kokemuksensa kautta, sillä aikaisemmin haastattelun aikana hän mainitsi siitä, kuinka toisinaan tapahtumatuottajat puuttuvat illan visuaaliseen ilmeeseen kertomalla yksityiskohtaisia asioita muun muassa väreistä ja valon intensiteetistä.

Reunanen (haastattelu 21.03.2014) on kokenut Monday Bar –tapahtumien aikana vapauden valita itse illan tunnelmaan sopivia elementtejä sen sijaan, että muualta tulisi tarkkoja ohjeistuksia. Hän toimi Above and the Beyondin henkilökohtaisena valomiehenä, mutta ei kokemuksensa mukaan silloinkaan saanut erityisiä ohjeita musiikin ympärille kehitetyn valoilmaisuuden parista. Syytä kysyessäni Reunanen (haastattelu 21.03.2014) korosti, että tällainen henkilökohtainen valomies oli täysin uusi asia myös itse artisteille, joten toiveita oli vaikea kehittää. Oman pohdinnan kautta luulen, että tilanne on tänä päivänä toinen ja myös artistien oma näkemys näkyy nykyisessä valoilmaisuudessa. Epäilenkin, että tietoisuus visuaalisuuden merkityksestä on korostunut vuosien varrella hyvin nopeasti ja näin ollen artistit haluavat oman tyylinsä näköiset valot ja muun visuaalisuuden.

5 VALOLLINEN IMPROVISOINTI: MONDAY BAR

5.1 Monday Bar –risteily

Nieminen (Facebook-haastattelu 28.04.2014) on toiminut Monday Bar –tapahtuman konseptin ja brändin kehittäjänä, joten kysyin häneltä hieman taustaa kyseisestä tapahtumasta. Monday Bar lähti alunperin liikkeelle vuodesta 1992 eteenpäin, kun Staffan Ridberg sekä Jonny Johansson päättivät toteuttaa klubi-iltoja maanantaisin Tukholmassa. Siihen aikaan kukaan ei ollut vielä kokeillut pitää erityisiä tanssimusiikki-tapahtumia maanantaisin. Klubi-tapahtumat olivat Tukholmassa muutenkin harvinaisia 90-luvulla. Kaikki ylimääräinen panostettiin äänentoistoon ja visuaalisen ilmeenä toimi enemmän tai vähemmän savukone sekä strobovalo. 2000-luvulla tekniikan edistyminen sekä Monday Bar tapahtumien kasvaminen Tukholman ja Ruotsin tunnetuimmiksi konemusiikkitapahtumaksi nosti samalla myös teknisen tuotannon tasoa ja 2000-luvun alussa käytössä olivat jo isot videoscreenit tykkeineen, valopuolesta taas vastasivat uudet movinghead-tyyliset DMX-heittimet. Viime vuosina videoscreenit ovat vaihtuneet LED-paneliin. (Nieminen, Facebook-haastattelu 28.04.2014.)

Nieminen (Facebook-haastattelu 28.04.2014) näkee visuaalisen ilmeen nykyään hyvin tärkeänä osana tapahtumaa. Tekniikan kehitys on mahdollistanut suurempien visuaalisten kokonaisuuksien tuottamisen ja toteuttamisen, mikä on tuonut myös uutta jatkuvuutta brändin ilmeeseen ja arvoon. Hänen mielestä hyvin suunniteltu kokonaisuus äänentoiston sekä valon kanssa luovat kokonaisvaltaisen elämyksen, jossa asiakasta palvelee kaikkien aistien kautta samaan aikaan. Jokaisen tapahtuman suunnittelusta vastaa tekniikka, joiden piirustusten pohjalta nähdään tarkempi kuva tulevasta visuaalista ilmeestä. Ilmeeseen vaikuttaa niin tapahtuman tila, että tekniikkaan sijoitettava budjetti. Uusien ideoiden ja laitteiden esittely tapahtuu yleensä tekniikasta vastaavien kautta, mutta viime kädessä Staffan Ridberg päättää mitä käytetään. (Nieminen, Facebook-haastattelu 28.04.2014.)

Nieminen (Facebook-haastattelu 28.04.2014) korostaa myös, että on syytä huomioida visuaalinen jatkuvuus, varsinkin työskentelee samalla brändillä useita tapahtumia vuodessa. Ilmeestä täytyy löytyä se punainen lanka, jonka muun muassa vakioasiakkaat tunnistavat. Ainakin teknisen toteutuksen täytyy olla laadukasta, jotta vaikuttavuus saisi

vanhat asiakkaat kertomaan tapahtuman elämyksistä myös mahdollisille uusille tulevaisuuden asiakkaille. (Nieminen, Facebook-haastattelu 28.04.2014.)

5.2 Improvisointi valoissa

Improvisoinnilla tarkoitetaan sitä, kun ilman etukäteissuunnittelua toimii vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Spontaanisuus kuuluu olennaisesti improvisoinnin pääpiirteisiin, mutta sen ei ole tarkoitus olla täysin sattumanvaraista. Vuorovaikutus muiden kanssa on yhtä tärkeässä osassa kuin spontaanit liikkeet. Tarkoitus on elää toisen liikkeitä seurailleen ilman, että symbioottinen vaikutelma häviää. Tästä on kyse erityisesti elektronisen musiikin tapahtumissa, jossa improvisoinnin vuorovaikutteessa toimivat niin musiikki, valot, laserit ja ihmiset.

Esityksen korostuneeksi tekijäksi ja peruspilariksi nousee elektronisen musiikin parissa sen tempo. Musiikin tempon avulla valojen käyttö synkronoituu helposti ja luontevasti musiikkia tukevaksi elementiksi. Samaan rytmiin sykkivän valon ja musiikin merkityksen huomaa erityisesti silloin, kun valollinen ilmaisu ei ole yhteistyössä soivien sävelien kanssa. Musiikin muuttuvia tekijöitä ja tyyllilajia seurailemalla voidaan havaita ja ennakoita DJ:n seuraava liike, jolloin valojen visuaalinen ilme pysyy ehjänä ja kokonaisuutta tukevana.

Reunanen (haastattelu 21.03.2014) korosti haastattelussaan, kuinka musiikin peruselementtien hakeminen on tärkeää ennen kokonaisuuden rakentamista. Valojen avulla tuetaan musiikin luomaa tunnelmaa tuomalla kuuloaistin rinnalle visuaalisia ärsykeitä. Reunanen kuitenkin korostaa yksinkertaisuuden olevan se, millä elektronisen musiikin tapahtumissa pärjää: ”Olen huomannut, yksinkertainen toimii parhaiten mun kohalla, että turhaa tehdä mitään kauhean monimutkaista”. Hänen mielestään valopöydän tunteminen on tärkeää. Oppimalla ja opettelemalla pöytien erilaisia ominaisuuksia ja mahdollisuuksia, saadaan varmempi työkalu itse toiminnan ajaksi. Reagointinopeus kasvaa ja antaa mahdollisuuden luoda toimivan kokonaisuuden musiikin muutoksia mukaillen. (Reunanen, haastattelu 21.03.2014.)

Omat kokemukseni elektronisen musiikin valoilmaisuudesta rajoittuvat tällä hetkellä lähinnä perinteisten ravintolaheittimien ja ohjelmien pariin, mutta poikkeuksellisesti olen päässyt seuraamaan ja analysoimaan elektronisen musiikin Monday Bar –tapahtumaa.

Käytän aiemmin analysoimaani materiaalia ja pohdin erilaisten elementtien käyttöä kyseisessä tapahtumassa sekä analysoin myös videoimaani materiaalia lasereista, valoista ja dekoraatiosta. Käytän aikaisemmin tutkimaani materiaalia havainnoimaan valon käyttöä ja improvisointia. Kokemukset rajoittuvat lähinnä yhden valomiehen toteutuksiin, sekä omiin dokumentteihini. Vastapainoksi olen haastatellut Korpea (sähköpostihaastattelu 10.04.2014) valollisesta improvisaatiosta ja pyrin näin ollen asettamaan hänen mielipiteensä Reunasan (haastattelu 21.03.2014) vierelle ja analysoimaan poikkeuksia ja samankaltaisuuksia. On huomioitavaa kuitenkin, että elektronisen musiikin maailmassa näkemykset saattavat poiketa toisistaan ja mikä on toisen tekijän mielestä on oikein, on toisen mielestä täysin vääränlainen tapa. Oma roolini on tutkia näitä eroja ja ikään kuin sivustakatsojana löytää yhteneväisyyksiä sekä rakentaa jonkinlainen perusta elektronisen musiikin visuaaliselle luovuudelle.

5.2.1 Valon kumppanit: laser, video ja dekoraatio

KUVA 12. Laser kuviointia dekoraatio-kangasta vasten.

Valo ei ole ainoa visuaalinen elementti elektronisen musiikin tapahtumissa, eikä varsinkaan Monday Barilla. Monday Bar keskittyy valojen lisäksi myös laser-tekniikkaan sekä videoihin (kuva 12). Erityisesti laserit ovat mielenkiintoinen aihe, sillä näiden ja valon yhteistyö on parhaimmillaan erittäin vaikuttavaa. Lasereiden avulla voidaan maa-

lailla ja hallita isoja aloja ja lasereiden avulla voidaan reagoida nopeasti musiikin muuttuviin elementteihin. Myös kuvioinnit ovat lasereiden hyödyntämisessä tuttua, niiden avulla kyetään luomaan muun muassa luomaan erimallisia kuvioita, joiden liikkeet ja uudelleen muokkaantumiset ovat vaikuttava efekti. Suurin huoli ja ongelmatilanne tulee laserin ja valon käyttämisen symbioosista. Toisinaan valolle täytyy antaa tilaa tunnelman luomiseen, toisinaan laser on paras tapa heittää visuaalisia elementtejä yleisön nähtäville.

Laser eroaa tavallisesta valosta hyvin monella tapaa, jolloin visuaalinen vaikutelma poikkeaa täysin perinteisten valojen käytöstä. Laservalolla on neljä sellaista ominaisuutta, jotka erottavat sen tavallisesta valosta. Laservalo on monokromaattista, koherenttia, yhdensuuntaista ja hyvin kirkasta. Monokromaattisella tarkoitetaan yksivärisyyttä, eli valo sisältää vain yhtä aallonpituutta. Valo on saman taajuista ja vaiheista, eli koherenttia valoa, joka laserin kohdalla on tiivistynyt kapeaksi säteeksi. Näitä säteitä hyödyntäen elektronisen musiikin tapahtumat saavat oman visuaalisen mausteensa. (Laserin perusteet, Aaltoliike ja optiikka 2012-2013). Reunanen kertoo kuinka toimitaan yhteistyössä valojen ja videon kanssa:

Isommissa tapahtumissa on yleensä yksi henkilö, vähän kuten kapellimestari, joka määrää, että nyt tehdään tuota ja tuota. Monday Barilla se on vähän erilaista. Välillä mä vedän kaikki valot pimeäksi, ainoastaan DJ:hin kohdistuu valot ja laserit on vaan käytössä. Koko aikaa ei tarvitse kommunikoida, että me aika paljon seurataan toisiamme mikä on todella hyvä. Jos on useampi ihminen tekemässä niin pitää vaan osata lukea sitä tilannetta. (Reunanen, haastattelu 21.3.2014.)

Pohdin, miksi tapahtumien keskiöön on noussut niin monta visuaalista elementtiä. Esimerkiksi laserin ja valon suhde on hyvin mielenkiintoinen. Laser mahdollistaa hyvin monella tapaa samanlaisten elementtien käytön kuin valojen kanssa, mutta mahdollistaa myös kuviomaisten liikkeiden synnyn, joustavan sekä nopeatempoisen liikkeiden ja värien vaihtelua. Reunanen (haastattelu 21.03.2014) huomioi kuinka ihmiset kuitenkin rakastavat lasereita, joten miksi hyödyntää myös valoa, jos laser saattaisi riittää? Mielestäni tässä kohtaa luulen erityisesti kirkkauden ja valon intensiteetin merkityksen korostuvan entisestään. Musiikillinen toteutus konemusiikin parissa on hyvin vaihtelevaa aina raa'asta temmosta hyvin melodiseen ja rauhalliseen suvantovaiheeseen. Lasereiden valo on hyvin kirkasta ja paikoitellen rajua, mikä toisinaan on tyyllillisesti hyvin epäsopeva tilanteesta riippuen. Monday Barin parissa tarkkaillessani, huomasin kuinka laserit

tulivat vasta myöhemmin tapahtuman aikana käyttöön. Tapahtumanjärjestäjien kesellä on havaittavissa trendi, jossa suosittu artisti säästetään myöhemmäksi iltaa varten, jotta ihmiset jäävät odottamaan suurta räjähdystä. Näin ollen näen lasereiden käytön efektiivisempänä elementtinä, jota säästellään korostamaan artistin tuomaa intensiivistä odotusta, mikä toteutuessaan räjähtää ja saa visuaalisen puolen myös vapautumaan. Valon rinnalle tuodaan laser korostamaan tilanteen suuruutta. Toisinaan havaitsin Reunasen antavan lasereiden tekijöille tilaa ja aikaa tehdä enemmänkin visuaalista ilmaisua lasereiden parissa, poistuen itse taka-alalle (kuva 13). Selkeää vastausta aiheeseen en ole saanut, miksi käyttää lasereiden, että valon kombinaatiota. Toimisivatko laserit yksittäisenä elementtinä koko illan?

KUVA 13. Lasereiden ja valon yhteistyötä, jossa valojen määrää on vähennetty antaen tilaa lasereiden visuaaliselle vaikutukselle. Laserit kuvassa magentan-sävyisenä ja koko pinta-ala on laseria.

5.3 Valoilmaisu: kahden kokeneen tekijän ajatuksia

Reunasen (haastattelu 21.03.2014) kommentit tulevat niin kutsustusti harrastekentältä, missä hänen ei niinkään tarvitse keskittyä esimerkiksi valosuunnitteluun tai tilan huomioimiseen. Hän usein ohjelmoi vain valopöydän ja tekee tarvittavat visuaalisuudet eri artisteille, kun taas Korvella (sähköpostihaastattelu 10.04.2014) on näkemystä valoilmaisuuden ammatikentältä. Korpi korostaa kuinka visuaalisuuden merkitys on kääntynyt enemmän tai vähemmän etukäteissuunnitteluun, missä huomioidaan sekä valot, video että laserit. Entinen improvisaatioajo on enemmän mennyt suunnitelmallisempaan työskentelyyn, minkä hän näkee hyvänä ja uusia ovia avaavana aiheena. (Korpi, sähköpostihaastattelu 10.04.2014.) Näen tämän niin kutsutun etukäteissuunnittelun hyvänä asiana erityisesti luodessa mahdollisimman jouhevaa yhteistyötä valon, lasereiden ja videon välillä, mutta koen sen myös hyvin tapauskohtaiseksi aiheeksi. Uskomukseni esimerkiksi perinteisten ravintolaklubien etukäteissuunnitteluun on vielä pieni, mutta isompien tapahtumien parissa tämä on varmasti loistava työkalu dramaturgiseen rakenteluun. Elektroninen musiikki on hyvin monipuolinen ja laaja ala, missä uskon tilannekohtaisuuden ja moniosaamisen korostuvan entistä enemmän. Alan erilaisuutta korostaa myös se, että mitään kirjoitettuja sääntöjä tai selkeitä ohjeita ei löydy. Kokemus ja muilta saama oppi ovat keskeisimmät tekijät ja vaikuttajat.

Kysyessäni, miten Korpi (sähköpostihaastattelu 10.04.2014) tai Reunanen (haastattelu 21.03.2014) suosittelevat tulevaisuuden valomiehiä kehittämään itseään elektronisen musiikin parissa, sain mielenkiintoisia vastauksia. Korpi näkee musiikintuntemuksen kehittämisen, rytmikan ymmärtämisen ja sointukulkujen etenemisen yhtenä tärkeänä elementtinä opetella, jotta valoilmaisuuskin pysyisi tunnelman vaativalla tasolla. Erilaisiin tyyliin tutustuminen auttaa ja erityisesti oman kalustonsa tunteminen on ensisijaisen tärkeää. Ohjelmointi ja live-ajo ovat yhtä tärkeitä, sekä valojen ajamisen täytyy sujua niin, että muutosten tekeminen syntyy jouhevasti. Hän korostaa edelleen myös dramaturgisen kaaren merkitystä, jolloin asioiden näkeminen isompina kokonaisuuksina on tärkeää. (Korpi, sähköpostihaastattelu 10.04.2014.)

Korven (sähköpostihaastattelu 10.04.2014) mielestä tärkeintä on kehittää musiikin tuntemusta ja sitä kautta musiikin rakenteiden, rytmikan ja sointukulkujen syvempää ajattelua. Myös eri musiikillisten tyyliin tunnistamisen hän katsoo hyödylliseksi. Kaluston hallinta, eli ohjelmointi ja live-ajo ovat tärkeitä opetella hallitsemaan jouhevasti.

Ajo-pinnan ohjelmointi niin, että kykenee tekemään suuria muutoksia nopeasti, on yksi asia mitä Korpi haluaa korostaa musiikillisessa valoilmallisessa. Tapahtumien kesto on yleensä esimerkiksi tavallisesta rock-konsertista poikkeavaa, mutta vielä viimeisenä tuntina täytyy kyetä yllättämään. (Korpi, sähköpostihaastattelu 10.04.2014.)

Reunanen (haastattelu 21.03.2014) tekee hyvän huomion, että valojen opettelu kotoa käsin on hieman hankalaa ilman tarvittavia kalustoa. Visuaalista taitoa voi opetella katselemalla muiden töitä ja analysoimalla heidän tekemisiään, mutta omat taidot kehittyvät täysin oman työskentelyn kautta. Onkin mielenkiintoista pohtia, miten lähteä kehittämään itseään täysin tuntemattomassa maailmassa, kun välineet täytyy olla mutta hin-
tapolitiikka voi olla aloittelevalla tekijälle liian raju kaluston kanssa. Korven (sähköpostihaastattelu 10.04.2014) kiinnostus on pitkäikäisempi ja hän osasi suunnata opiskelemaan alaa, Reunanen on taas oman innostuksensa kautta päätenyt ensin tekemään hieman yökerhojen valoja, ja sitä kautta massiiviisiin tapahtumiin ympäri maailman. Reunanen korostaa kokemuksensa kautta, että jokaisella on oma näkemyksensä valoilmallisesta elektronisen musiikin parista, eikä hän koe että yksikään asia olisi täysin oikein tai täysin väärin. Itse kokeilemalla löytää oman tyylinsä ja taitonsa. Pääasia on se, että kokeilee. (Reunanen, haastattelu 21.03.2014.)

6 POHDINTA

Elektroninen musiikki on visuaaliselle rakentelulle hyvin mielenkiintoinen ala ja uskon näkemysten poikkeavan tekijästä toiseen. Musiikin geneerisyys on mielestäni hyvä pohja valoilmaisuuden rakentelulle sekä sen aiheuttama transsimainen tila yleisössä on minusta mielenkiintoinen ilmiö, johon tarttua ja tukea sitä. Valoilmaisun luojan täytyy mielestäni huomioida reivien perinteinen lähtökohta, jossa tärkeintä oli musiikin kokeminen. Visuaalisuudella tuetaan kokemusta, mutta se ei koskaan nouse pinnalle.

Visuaalisuuden käyttäminen on ollut nouseva trendi aina 90-luvulta lähtien, jolloin myös kehittyvän tekniikan käyttö on yleistynyt. Kuten Nieminen (Facebook-haastattelu 28.04.2014) totesi, perinteiset videotykit ovat vaihtuneet LED-seiniin ja muutenkin LED-tekniikka on yleistynyt elektronisen musiikin valoissa. Samalla kuitenkin artistien oma visuaalinen näkemys on kasvanut entisestään, minkä uskon tulevaisuudessa tuovan yhä enemmän uudenlaisia tulkintoja. Korpi (sähköpostihaastattelu 10.04.2014) kertoi artistien toisinaan haluavan enemmän yökerhomaista ja vähemmällä intensiteetillä varustettuja hetkiä, minkä ymmärrän täysin artistien näkökulmasta. Tänä päivänä valikoima valon käytön kanssa on suorastaan runsas, joten myös minimalistinen tyyli on ottanut tilaansa räiskyvämpien tapahtumien keskuudessa. Tuntuu, että valtavirran mukana syntyy pikkuhiljaa aina pieniä vastarintaan kulkeavia tekijöitä ja näen minimalistisen valonkäytön yhtenä sellaisena. Mikä on mielestäni taiteellisesti ymmärrettävää, sillä elektronisen musiikin tapahtumissa on edelleen kyse siitä itsestään: musiikista.

Improvisaation kausi elää mielestäni omanlaistaan murrosta. Haastatteluiden perusteella ja havaintojeni kautta uskon ennakoidumman valosuunnittelun ottavan omaa sijaansa myös elektronisen musiikin tapahtumista. Teatraalinen visuaalisuus nousee pintaan, jolloin improvisaation rinnalle keksitään jotain suunnitelmallisempaakin. En usko kuitenkaan improvisaation katoamiseen. Se saattaa nousta ja laskea erilaiseen asemaan, genrelajista riippuen. Pieniä ja isoja tapahtumia löytyy ympäri maailman ja jokaisen tapahtuman valokeskuksena toimivat erilaiset kalustot ja ihmiset. Rytmin ja musiikin monipuolinen ymmärtäminen on mielestäni myös tulevaisuuden vahvuus. Samoin tekniikan perässä pysyminen. Tekniikan kehitys on kiihtyvällä tahdilla tuonut uudenlaisia käyttömahdollisuuksia, jolloin valomiehen täytyy olla hereillä ja mukautua trendeihin. Oman itsensä ja näkemyksiensä kehittäminen on edelleen tärkeää.

LÄHTEET

Arnkil, H. 2008. Värit havaintojen maailmassa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Bergland, C. 2013. Why Is Dancing So Good for Your Brain?
Dancers maximize cognitive function and muscle memory through practice.
Julkaistu lokakuun 1. päivä, 2013 The Athlete's Way:ssa
Luettu 26.03.2014. <http://www.psychologytoday.com/blog/the-athletes-way/201310/why-is-dancing-so-good-your-brain>

Brewster, B. Broughton, F. 2006. Last Night DJ Save My Life: The history of the disc jockey. Lontoo: Headline Book Publishing.

Cadena, R. 2010. Automated Lighting: The Art and Science of Moving Light in Theatre, Live Performance, and Entertainment, 2nd edition. Burlington, Oxford: Focal Press publications

Garcia, L-M. 2005. On and On: Repetition as Process and Pleasure in Electronic Dance. Music Theory Online: Music Volume 11, Number 4, October 2005.
Luettu 26.03.2014
<http://www.mtosmt.org/issues/mto.05.11.4/mto.05.11.4.garcia.html>

Goldstein, E. 2002. Sensation and Perception. Wadsworth, USA: Wadsworth Group.

Kiuru, J. & Krogell, O. Laitokaluston esittelyä ja keskustelua. Esittely. TAMK minivalomessut. Tutkivan teatterityön keskus. 27.11.2013. Tampere

Kuljuntausta, P. 2002. ON/OFF; Eetteriäänistä sähkömusiikkiin. Helsinki: Like Kustannus Oy

Light Darkness and Colour. 1998. Ohjaus: Marie Louise Lauridsen, Henrik Moetius. Tuotanto: Magic Hour Films. Tuotantomaat: Tanska.

Margulis, E. H. 2014. One more time. Aeon Magazine. Julkaistu 7. päivä maaliskuuta, 2014. Luettu 26.03.2014
<http://aeon.co/magazine/altered-states/why-we-love-repetition-in-music/>

Nissilä, L. 2001. Synesthesia – Tietoisuuden mielikuvat (Synestesian ja sen musiikillisten yhteyksien laadullinen tarkastelu.). Oulu: Oulun yliopisto, opettajankasvatuslaitos, musiikkikasvatus. Pro gradu -työ.

Rojola, S. 1999. Stroboskooppiobjektit: tekno, ruumis ja sukupuoli. Turku: Turun yliopisto. Pro gradu -työ: musiikkitiede.

Suonto, M. 2014. Teknouskovaiset. Kolumni. Ylioppilaslehti. Julkaistu 07.03.2014. Luettu 26.03.2014
<http://ylioppilaslehti.fi/2014/03/teknouskovaiset/>

Laserin perusteet, Aaltoliike ja optiikka 2012-2013. Luku 13. student oulu.fi. Tulostettu 26.03.2014 <http://www.student oulu.fi/~miklaine/yliopisto/2012->

2013/K13/Aaltoliike%20ja%20optiikka/766329A_luku_13.pdf

Zentner M & Eerola T. 2010. Rhythmic engagement with music in infancy. Proceedings of the National Academy of Sciences, 107. Luettu 01.05.2014.
<http://www.pnas.org/content/107/13/5768>

Asiantuntijahaastattelut

Reunanen, Timo. Valoharrastaja. 2014. Haastattelu 21.03.2014. Haastattelija Naamanka, P. Litteroitu.

Korpi, Timo-Pekka. Valon ammattilainen. 2014. Sähköpostihaastattelu. Haastattelija, Naamanka, P. 10.04.2014.

Nieminen, Jarkko ”Jace”. Monday Bar –tapahtuman markkinoinnin vastaava, Dj. 2014. Facebook-haastattelu.. Haastattelija Naamanka, P. 28.04.2014.

Kuvalähteet

KUVA 1. Sateenkaaren syntyminen. J. Bourke. 2013, www-sivut. Katsottu 01.02.2014.
<http://wordpress.as.edu.au/jbourke/files/2013/03/Rain-drop.jpeg>

KUVA 2. Värillinen varjo. Light Darkness and Colour. 1998. Ohjaus: Marie Louise Lauridsen, Henrik Moetius. Tuotanto: Magic Hour Films. Tuotantomaat: Tanska. Kuvakaappaus. Katsottu 20.11.2013.

KUVAT 3-4. Color Quality Scale 2013, www-sivut. Katsottu 01.02.2014. CRI-arvotaulukko & CQS-arvotaulukko. <http://colorqualityscale.com/>

KUVA 5. American DJ Mega Bar Pro Led Light –valoramppi. DJ Deals. 2014, www-sivut. Katsottu 25.4.2014. http://www.djdeals.net/images/equipment/304164_14.jpg

KUVA 6. Monday Bar –päälava. Monday Bar Summer Cruise 2013 -risteily. 30.08.-01.09.2013. Valokuva. Pinja Naamanka 2013

KUVA 7. Mega Bar –valorampeja. Monday Bar Summer Cruise 2013 -risteily. 30.08.-01.09.2013. Valokuva. Pinja Naamanka 2013

KUVAT 8-10. Laserit ja näennäisliike. Monday Bar Summer Cruise 2013 -risteily. 30.08.-01.09.2013. Video. Kuvakaappaus. Pinja Naamanka 2013

KUVA 11. Kuva nykyaikaisesta Dj:n soittojärjestelmästä. Native Instruments. 2011. Traktor Audio 6 Manual English. Saksa: Berliini, 64.

KUVA 12. Laser kuviointia dekoraatio-kangasta vasten. Monday Bar Summer Cruise 2013 -risteily. 30.08.-01.09.2013. Valokuva. Pinja Naamanka 2013

KUVA 13. Lasereiden ja valon yhteistyötä. Monday Bar Summer Cruise 2013 -risteily. 30.08.-01.09.2013. Kuvakaappaus, video. Pinja Naamanka 2013

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset, Timo Reunanen 21.03.2014

1. Ohjelmoitko aina tietynlaisia liikkeitä/värejä joita käytät tiiviisti?
2. Miten ennakoit valotilanteet musiikin mukaan?
3. Miten suosittelet valomiehiä kehittämään itseään erityisesti konemusa tapahtumien kanssa?
4. Miten valmistaudut valoihin, tutkitko illan musiikkitarjontaa ja sen tyyliä vai menetkö täysin improvisaation mukaan?
5. Kuinka tärkeänä pidät rytmiikan tajua valomiehellä?
6. Miten ennakoit musiikin muutokset? Oletko harjoittanut sen havainnointia jollain tapaa?

Liite 2. Sähköpostihaastattelu, kysymykset. Timo-Pekka Korpi 10.4.2014

1. Ensinnäkin kiinnostaa miten urasi valomiehenä lähti liikenteeseen, kertoisitko hieman taustaa ja nykytilaasi eli mitä teet tänä päivänä?
2. Miten valmistaudut valoihin, tutkitko esimerkiksi illan musiikkitarjontaa ja sen tyyliä?
3. Miten etenet illan valosuunnittelussa?
4. Ohjelmoitko aina tietynlaisia liikeratoja/värejä joita käytät tiiviisti?
5. Kuinka tärkeänä pidät rytmiikan tajua valomiehellä elektronisen musiikin parissa?
6. Miten ennakoit musiikin muutokset? Oletko harjoittanut sen havainnointia jollain tapaa?
7. Joudutko usein improvisoimaan valojen kanssa täysin itse, vai saatko myös ohjeistusta tapahtumatuottajilta?
8. Mitkä ovat mielestäsi valon keskeisimmät elementit tunnelman luomiseen (väri, liikeradat etc.)?
9. Miten suosittelet valomiehiä kehittämään itseään erityisesti konemusan parissa?

Liite 3. Facebookin välityksellä käyty haastattelu, kysymykset. Jarkko ”Jace” Nieminen
28.4.2014

1. Mistä Monday Bar on alunperin lähtenyt liikkeelle?
2. Mikä on sinun osasi Monday Barin parissa?
3. Kuinka tärkeänä näet konemusa tapahtumien visuaalisen ilmeen?
4. Miten se on kehittynyt vuosien varrella ja miten sitä on toteutettu Monday Barin aikana?
5. Kuinka järjestelmä toimii, kenen päätöksistä visuaaliset elementit päätetään?
6. Milloin visuaalinen ilme on parhaimmillaan?